Cwm Taf Morgannwg Bwrdd Diogelu Safeguarding Board

Dyheu · Dysg · Daioni

POLISI DIOGELU PLANT

2026–2027

Dyddiad mabwysiadu: Medi 2026

Dyddiad adolygu: Medi 2027

CYMERADWYAETH

RÔL	LLOFNOD	DYDDIAD
Cadeirydd y Corff Llywodraethu		21-09-2026
Llywodraethwr sy'n gyfrifol am Ddiogelu Plant		21.09.2026

ARWEINYDDIAETH DIOGELU

RÔL	LLOFNOD	DYDDIAD
Prifathro		21/09/26
Uwch Swyddog Penodedig		21/09/26
Dirprwy Swyddog Penodedig		21/9/26.
Dirprwy Swyddog Penodedig		21/9/26

1. Cyflwyniad	3
2. Polisi Diogelu Ysgolion	4
3. Atal: • Ethos, Diwylliant a'r Cwricwlwm • Safonau Moesegol Effeithiol • Partneriaeth Gweithio gyda Rhieni	6
4. Gweithdrefnau: Rôl yr Uwch Berson Dynodedig ar gyfer Diogelu	7
5. Cydnabyddiaeth: Diffiniadau o gam-drin ac esgeulustod plant	9
6. Adrodd a Chofnodi Datgeliadau neu Bryderon ar gyfer plentyn	9
7. Cadw Cofnodion a Throsglwyddo Gwybodaeth yn Effeithiol	12
8. Cefnogi disgyblion mewn perygl	13
9. Defnydd Diogel o'r Rhyngrwyd a Thechnoleg Ddigidol	17
10. Cyswllt â Disgyblion	18
11. Honiadau yn erbyn Staff/Gwirfoddolwyr	19
12. Recriwtio Mwy Diogel	21
13. Diogelwch Safle Ysgol	22
14. Ymweliadau Addysg Y Tu Allan i Safle'r Ysgol	24
15. Diogelu Cwm Taf Morgannwg	24
16. Cydraddoldeb a'r Gymraeg	24
ATODIADAU	26

1. Cyflwyniad

Enw'r ysgol: **YSGOL GYFUN GYMRAEG CWM RHONDDA** yn cydnabod:

1.1. Mae adran 175 o Ddeddf Addysg 2002 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol a Chyrff Llywodraethu ysgolion a gynhelir gael trefniadau ar waith i ddiogelu a hyrwyddo lles plant.

Rhaid i gyrff llywodraethu a staff ysgol roi sylw i'r canllawiau hyn wrth gyflawni eu cyfrifoldebau am ddiogelu a hyrwyddo lles plant.

1.2. Fel y cynhwysir yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) 2014, mae dyletswydd i roi gwybod i'r awdurdod lleol yr holl bryderon diogelu.

1.3. Mae dyfarniad ar y gweithdrefnau sydd ar waith mewn ysgol a'i heffeithiolrwydd wrth weithredu'r gweithdrefnau hynny i ddiogelu plant rhag niwed wedi'i gynnwys fel rhan o'r broses arolygu ysgol.

1.4. Mae llywodraethwyr a staff **YSGOL GYFUN GYMRAEG CWM RHONDDA** yn cydnabod yn llawn y cyfraniad y mae'n ei wneud i ddiogelu plant. Rydym yn cydnabod bod gan yr holl staff, gan gynnwys gwirfoddolwyr ac ymwelwyr, ran lawn a gweithgar i'w chwarae wrth amddiffyn ein dysgwyr rhag niwed.

Mae'r holl staff a llywodraethwyr ysgol yn credu y dylai'r ysgol ddarparu amgylchedd gofalgar, cadarnhaol, diogel ac ysgogol, sy'n hyrwyddo datblygiad cymdeithasol, corfforol a moesol y dysgwr unigol

Mae'r polisi hwn yn cyd-fynd â'r chwe egwyddor isod sy'n cefnogi deddfwriaeth, canllawiau a Gweithdrefnau Diogelu Cymru:

- Egwyddor 1: Rhoi dymuniadau, anghenion a lles y plentyn neu ganlyniadau a ddymunir yr oedolyn mewn perygl yn gyntaf
- Egwyddor 2: Bod ynwyliadwrus i anghenion plant neu oedolion mewn perygl (gan gynnwys unrhyw gam-drin posibl neu amheuaeth, neu risg o gam-drin neu niwed) a deall beth i'w wneud
- Egwyddor 3: Rhannwch wybodaeth briodol a chael mynediad uniongyrchol at gyngor i drafod unrhyw bryderon am blentyn neu oedolyn
- Egwyddor 4: Gallu defnyddio eu barn broffesiynol i weithio gydag anghenion a chanlyniadau personol y plentyn neu oedolyn
- Egwyddor 5: Gweithio mewn ffordd aml-asiantaeth a chydweithredol, cofnodi penderfyniadau'n briodol ac adolygu cynnydd yn rheolaidd
- Egwyddor 6: Cael eich cefnogi gan arweinwyr neu reolwyr i gyflawni'r canlyniadau a ddymunir i'r unigolyn

1.6 Mae'r Polisi hwn yn berthnasol i'r holl staff a gwirfoddolwyr sy'n gweithio yn yr ysgol, gan gynnwys llywodraethwyr ysgolion. Mae'n cydnabod y gall Cynorthwywyr Cymorth Dysgu, staff asiantaeth, Goruchwylwyr, Gofalwyr, Cymorth Busnes yn ogystal ag Athrawon neu unrhyw staff neu wirfoddolwyr

eraill fod y pwynt datgelu cyntaf i ddysgwr. O ganlyniad, mae gan bawb sy'n gweithio mewn lleoliad addysg, boed yn cael ei gyflogi gan yr awdurdod lleol neu fel arall, sy'n dod i gysylltiad â phlant a'u teuluoedd rôl wrth ddiogelu plant. Dylent fod:

- bod yn ymwybodol o'r arwyddion bod dysgwr wedi cael ei esgeuluso neu ei gam-drin;
- gwrando ar ddysgwyr sy'n dweud wrthynt am gam-drin ac ystyried llais y disgybl ym mhob agwedd ar ddiogelu;
- adrodd pryderon yn effeithiol ac yn unol â'r weithdrefn.

1.7 Mae' r ysgol yn cydnabod bod plant ymhlith y rhai mwyaf agored i niwed mewn cymdeithas. Felly, mae gan oedolion mewn swyddi ymddiriedaeth ddyletswydd i sicrhau bod hawliau plant a phobl ifanc i amddiffyn rhag cam-drin yn cael eu cymryd o ddifrif. Dylid cymryd camau effeithiol mewn ymateb i unrhyw arwyddion o gam-drin neu esgeulustod, i sicrhau bod plant yn cael eu diogelu yn yr ystyr ehangaf o iechyd a lles.

1.8 Mae gan ysgolion ddyletswydd gyfreithiol i ofalu am iechyd, diogelwch, diogelwch a lles eu disgyblion a'u staff bob amser. Mae'r ddyletswydd gofal hon yn ymgorffori'r ddyletswydd i ddiogelu pob disgybl rhag darostyngiad i unrhyw fath o niwed, cam-drin neu esgeulustod. Cyfrifoldeb y corff llywodraethu ac uwch arweinwyr yw sicrhau bod y ddyletswydd hon yn ddigyfaddawdu bob amser.

Rhaid i ysgolion allu dangos dealltwriaeth a gweithredoedd sy'n cyfrannu at ddatblygu cymunedau cydlynol, gwydn yn eu rolau fel gwarcheidwaid cyfrifol. Mae angen iddynt gael trefniadau ar waith ar gyfer sicrhau diogelwch a lles pob dysgwr.

2. Polisi diogelu ysgolion

2.1 Omae eich ysgol/lleoliad yn cydnabod bod Polisi Diogelu yn gofyn am olwg ehangach na'r Polisi Amddiffyn Plant traddodiadol. Mae'r canllawiau hyn yn cydymffurfio â Cadw Dysgwrs Diogel (Mawrth 2022) a Gweithdrefnau Diogelu Cymru. Mae'r polisi hwn yn berthnasol i bob lleoliad addysgol gan gynnwys ysgolion a darpariaethau addysg heblaw yn yr ysgol (EOTAS). Nod y ddogfen hon yw hyrwyddo amddiffyniad a lles pob plentyn. Trwy gydol y ddogfen hon cydnabyddir plant fel unrhyw un o dan 18 oed. Gellir defnyddio'r term plant yn y polisi hwn hefyd ar gyfer dysgwyr ôl-16 ac ôl-18 sy'n parhau i fynychu addysg amser llawn.

Dylid darllen y ddogfen hon ar y cyd â Gweithdrefnau Diogelu Cymru, Cadw Dysgwyr yn Ddiogel a pholisïau ysgolion eraill. Yn ogystal, dylai staff fod yn gyfarwydd â pholisïau allweddol yr Awdurdodau Lleol, yn benodol:

- Y Polisi Diogelu Corfforaethol
- Y Cod Ymddygiad

- Y Polisi Chwythu'r Chwiban
- Y Polisi Cyfryngau Cymdeithasol

Mae'r awdurdod lleol yn cynnal tudalennau gwybodaeth diogelu ar eu gwefan i ddarparu gwybodaeth i'r cyhoedd. Mae'r ddolen ar gyfer Bwrdd Diogelu Cwm Taf Morgannwg isod.

www.cwmtafmorgannwgsafeguardingboard.co.uk

Gellir cyrchu ffynonellau gwybodaeth ychwanegol trwy ddolenni a ddarperir yn Atodiad 1.

Mae'n bwysig i'r holl staff, gwirfoddolwyr, contractwyr a llywodraethwyr ysgolion/aelodau pwyllgor rheoli gofio:

Nid cyfrifoldeb unrhyw weithiwr, gwirfoddolwr, contractwr neu Aelod o'r Pwyllgor Rheoli yw penderfynu a yw cam-drin neu esgeulustod yn digwydd mewn gwirionedd. Fodd bynnag, cyfrifoldeb unrhyw weithiwr, gwirfoddolwr, contractwr neu Aelod o'r Pwyllgor Rheoli yw cymryd y camau a nodir yn y polisi hwn os ydynt yn pryderu y gallai plentyn fod mewn perygl o niwed a/neu esgeulustod. Mae hyn hefyd yn cynnwys niwed trwy gamfanteisio troseddol, camfanteisio'n rhywiol ar blant, radicaleiddio, anffurfio organau cenhedlu benywaidd, neu gaethwasiaeth fodern.

2.2 Mae **YSGOL GYFUN GYMRAEG CWM RHONDDA** yn cydnabod yn llawn y cyfraniad y mae'n ei wneud i Ddiogelu Plant ac yn cefnogi'r chwe egwyddor fel y nodir yn Adran 1.5.

2.3 Bydd holl staff a gwirfoddolwyr ar safle'r ysgol fod yn ymwybodol o Bolisi Diogelu'r Ysgol gan y gall unrhyw oedolyn fod y pwynt datgelu cyntaf i blentyn. Mae'r pennaeth/arweinydd lleoliad yn gofyn am lofnod (gyda dyddiad) gan holl staff yr ysgol i nodi eu bod wedi darllen y ddogfen hon. Gellir llofnodi hyn yn electronig. Yn ogystal, gellir cyfeirio oedolion ar safle'r ysgol i wefan yr ysgol i weld Polisi Diogelu yr Ysgol.

Dull Diogelu wedi'i Lywio am Drawma

2.4 Mae'r ysgol yn cydnabod y gall profiadau niweidiol yn ystod plentyndod, trawma a digwyddiadau bywyd arwyddocaol gael effaith ddofn ar les emosiynol, ymddygiad, dysgu a pherthnasoedd plentyn. Rydym wedi ymrwymo i fabwysiadu dull diogelu sy'n seiliedig ar drawma, sy'n ceisio deall effaith trawma ac ymateb i blant a phobl ifanc gydag empathi, cysondeb a pharch.

2.5 Mae'r ysgol yn cydnabod y gall ymddygiadau y gellir eu hystyried yn heriol yn aml fod yn gyfathrebu o anghenion, trallod, neu brofiadau blaenorol heb eu diwallu. Mae staff wedi'u hyfforddi i ystyried achosion sylfaenol ymddygiad, adeiladu ymddiriedaeth a pherthnasoedd cefnogol, a darparu cymorth priodol sy'n hyrwyddo diogelwch, gwytnwch ac adferiad. Mae ein hymarfer diogelu yn

canolbwyntio ar y plentyn ac mae'n anelu at greu amgylchedd lle mae pob disgybl yn teimlo'n ddiogel, yn cael ei werthfawrogi, ei glywed a'i gefnogi.

2.6 Trwy adnabod yn gynnar, gweithio aml-asiantaeth effeithiol, a diwylliant o ddealltwriaeth a chynhwysiant, rydym yn ymdrechu i leihau ail-drawmateiddio a sicrhau bod ymatebion diogelu yn ystyried profiadau, cryfderau ac anghenion unigol pob plentyn.

3. Atal

Ethos, diwylliant a chwricwlwm

3.1 Rydym yn cydnabod bod hunan-barch uchel, hyder, ffrindiau cefnogol a llinellau cyfathrebu da gydag oedolyn dibynadwy yn helpu i ddiogelu disgyblion. Bydd yr ysgol felly:

- sefydlu a chynnal ethos lle mae llais y disgyblion yn ganolog i bob agwedd ar fywyd ysgol, mae plant yn teimlo'n ddiogel ac yn cael eu hannog i siarad ac yn cael eu gwrando;
- sicrhau bod plant yn gwybod bod oedolion yn yr ysgol y gallant gysylltu â nhw os ydynt yn bryderus neu mewn trafferthion;
- cynnwys yn y cwricwlwm, gweithgareddau a chyfleoedd ar gyfer Iechyd a Lles ac Addysg Perthynas a Rhywioldeb (HWE/RSE) sy'n arfogi plant â'r sgiliau sydd eu hangen arnynt i gadw'n ddiogel rhag cam-drin neu ecsbloetio, yn eu cymunedau eu hunain a'r gymuned seiber, ac i wybod at bwy i droi am help;
- cynnwys yn y cwricwlwm, deunydd a fydd yn helpu plant i ddatblygu agweddau realistig at gyfrifoldebau bywyd oedolion, yn enwedig o ran gofal plant, perthnasoedd diogel a sgiliau rhianta; a
- arfer ein dyletswydd fel ysgol/lleoliad i adnabod disgyblion agored i niwed a chadw disgyblion yn ddiogel rhag peryglon radicaleiddio a phob math o eithafiaeth.

Safonau moesegol

3.2 Mae'r holl staff yn glir ynglŷn â phwysigrwydd eu rôl a'u cyfrifoldebau mewn perthynas â modelu ymddygiad priodol a sicrhau bod plant yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi. Mae gan bob oedolyn yn yr ysgol sefyllfa o ymddiriedaeth a rhaid iddo fod yn glir na ddylai eu hymddygiad proffesiynol a phersonol effeithio'n negyddol ar y disgyblion, yr ysgol neu gymuned yr ysgol mewn unrhyw ffordd. Rhoddir canllawiau mewn perthynas â safonau moesegol yn Atodiad 2.

Llais y Disgybl

3.3 Byddwn yn sicrhau ein bod yn creu amgylchedd lle mae plant yn teimlo eu bod yn cael eu gwrando, eu cefnogi a'u bod yn rhan o benderfyniadau sy'n effeithio arnynt. Trwy greu diwylliant o agoredrwydd, gwrando a chynhwysiant byddwn

yny gall plant godi a thrafod unrhyw bryderon a bydd y rhain yn cael eu cymryd o ddifrif a gweithredu arnynt yn briodol.

3.4 Mae gennym nifer o fforymau lle gall disgyblion godi pryderon cyffredinol a byddwn yn arddangos gwybodaeth o amgylch yr ysgol fel bod disgyblion yn ymwybodol o bwy y gallant siarad â nhw yn y digwyddiad bod ganddynt unrhyw bryderon gan gynnwys y rhai o natur ddiogelu.

Gweithio mewn partneriaeth effeithiol gyda rhieni/gofalwyr

3.5 Fel ysgol rydym yn cydnabod pwysigrwydd gweithio mewn partneriaeth â rhieni/gofalwyr i osgoi risgiau rhagweladwy i blant ac i weithio gyda theuluoedd mewn ffyrdd sy'n adeiladu gwytnwch a chryfderau. Er mwyn sicrhau bod gan rieni a gofalwyr ddealltwriaeth o'r cyfrifoldeb a roddir ar yr ysgol a'r staff am amddiffyn plant, bydd yr ysgol yn sicrhau bod rhieni/gofalwyr cael mynediad i'r Polisi Tîm Diogelu ar dudalen we yr ysgol. Rydym yn cydnabod bod plant yn byw mewn gwahanol leoliadau teuluol a bydd y termau rhieni a gofalwyr yn cael eu defnyddio i ddisgrifio'r rhai y mae'r plentyn yn byw gyda nhw. Bydd yr ysgol bob amser yn cadw cofnodion clir ac yn rhoi sylw dyledus i'r trefniadau ar gyfer cyfrifoldeb rhieni ar gyfer pob plentyn.

3.6 Er bod gan yr ysgol system gadarn o asesu risg ar waith ar gyfer materion o fewn yr ysgol, rhaid rheoli risgiau y tu allan i gatiau'r ysgol mewn partneriaeth â chyfathrebu da. Mae'n ofynnol i rieni/gofalwyr wneud eu dymuniadau ar gyfer rhyddhau neu gasglu eu plant yn eglur i'r ysgol yn ysgrifenedig.

3.7 Mae'r Gymdeithas Frenhinol er Atal Damweiniau a'r NSPCC ill dau yn argymell na ddylid gadael unrhyw un o dan 16 oed i ofalu am blentyn iau. Er nad oes isafswm oedran wedi'i osod yn y gyfraith, bydd ein hysgol yn gweithredu canllawiau a awgrymir ac ni fydd yn rhyddhau plant iau sydd angen eu casglu i unrhyw un o dan 16 oed yn rheolaidd. Bydd ceisiadau unigol i ystyried amrywiad i'r polisi hwn yn cael eu hystyried ar ei rinweddau a'u cofnodi'n glir; bydd angen llofnod rhieni. Heb gais priodol wedi'i lofnodi, bydd yr ysgol yn cadw at y canllawiau fel y rhestrir uchod.

4. Gweithdrefnau

4.1 Fel y nodwyd yn y canllawiau Cadw Dysgwyr yn Ddiogel, bydd yr ysgol yn dynodi llywodraethwr penodol ar gyfer diogelu a fydd yn goruchwylio Polisi ac arfer Diogelu'r Ysgol ac yn darparu cyswllt ategol i'r uwch bobl ddynodedig ar gyfer diogelu.

Bydd cyfrifoldebau'r llywodraethwyr ysgol dynodedig hefyd yn cynnwys sicrhau bod y Corff Llywodraethu/Pwyllgor Rheoli yn cynnal adolygiad blynyddol o Bolisi a gweithdrefnau'r Ysgol a sut mae dyletswyddau diogelu'r ysgol wedi'u cyflawni. Mae pob llywodraethwr ysgol yn cael ei gydnabod gan y Safonau Diogelu Cenedlaethol fel ymarferwyr Grŵp F. Fel ymarferwyr Grŵp F, mae'n ofynnol i'n llywodraethwyr gwblhau'r hyfforddiant diogelu Grŵp A o fewn chwe

mis o ddechrau fel llywodraethwr. Dylent hefyd gwblhau hyfforddiant diogelu perthnasol sy'n gysylltiedig â'u rôl fel llywodraethwr. Yn ogystal â hyn, bydd ein Cadeirydd Llywodraethwyr a/neu'r Llywodraethwr Dynodedig ar gyfer Diogelu yn cwblhau hyfforddiant pwrpasol perthnasol (fel cyfres arweinyddiaeth VAWDASV), Rhan 5 Rheoli Honiadau yn erbyn Staff / Pryderon Proffesiynol yn ogystal â dysgu a datblygu fel rhianta corfforaethol. Byddant hefyd yn rhoi cyhoeddusrwydd i hyfforddiant ymhlith eu corff llywodraethu ac yn annog presenoldeb eu cydweithiwr gan fod diogelu yn fusnes pawb.

Y Llywodraethwr Diogelu **YSGOL GYFUN GYMRAEG CWM RHONDDA** yw **Mrs Sara Wheaton** (wheatons6@hwbcymru.net)**.**

Y person diogelu dynodedig

4.2 Byddwn yn dilyn Canllawiau Llywodraeth Cymru ar gyfer Cadw Dysgwyr yn Ddiogel, Gweithdrefnau Diogelu Cymru a'r holl brotocolau lleol mewn perthynas â diogelu sydd wedi'u cymeradwyo gan Fwrdd Diogelu Cwm Taf Morgannwg.

4.3 Rydym yn yn sicrhau bod gennym ni Person Diogelu Dynodedig (DSP), sydd wedi ymgymryd â hyfforddiant diogelu yn unol â'u lefel o gyfrifoldeb, ynghyd â nodi trefniadau clir ar gyfer dirprwy yn absenoldeb y DSP (gweler Atodiad 7). Bydd y trefniadau hyn yn cael eu hailadrodd ar gyfer Plant sy'n derbyn Gofal, mae'r rolau yn bendant wahanol ond gallant gael eu cymryd gan yr un person. Bydd **YSGOL GYFUN GYMRAEG CWM RHONDDA** yn anelu at gael o leiaf ddau berson wedi'u hyfforddi i gyflawni'r rôl Person Diogelu Dynodedig (DSP), a all gynnwys y pennaeth. Rhaid i o leiaf un aelod o staff sydd wedi'i hyfforddi'n briodol fod yn gyswllt bob amser pan fydd adeilad yr ysgol ar agor.

4.4 O fewn **YSGOL GYFUN GYMRAEG CWM RHONDDA** mae'r pennaeth/arweinydd lleoliad yn cadw'r cyfrifoldeb cyffredinol am ddiogelu. Ein DSP a enwir yw **MS HELEN GRIFFITH.** Mae'r DSP yn gyfrifol am sicrhau:

- cynnnal prosesau diogelu yn llyfn yn ein hysgol/lleoliadau;
- bod yr holl staff yn cael eu gwneud yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau diogelu fel rhan o'u sefydlu i'w cyflogaeth ac ymgymryd â hyfforddiant perthnasol (gweler Atodiad 7);
- a chadw cofnod ysgrifenedig/argraffadwy o lofnodion/e-lofnodion staff i dystiolaeth y maent wedi'i dderbyn, ei ddarllen a'i ddeall y Polisi Diogelu;
- ymgynghori a chyd-ysgrifennu unrhyw atgyfeiriadau gyda'r aelod o staff a gododd y pryder cychwynnol
- bod gan yr holl staff atgoffa blynyddol o bwysigrwydd diogelu ymwybyddiaeth, y gweithdrefnau i'w dilyn a'r safonau moesegol disgwyliedig o ymddygiad staff mewn perthynas â diogelwch a lles disgyblion.
- rhyngweithio priodol â Gofal Cymdeithasol Plant a phartneriaid eraill gyda rhannu gwybodaeth yn effeithiol;

- bod pob cyfarfod aml-asiantaeth ar gyfer plant yn cael ei fynychu a bod gwybodaeth ysgrifenedig briodol yn cael ei rhannu gyda'r cyfarfod yn unol ag amserlenni;
- cyfrannu a bod yn gyfrifol am weithredoedd yr ysgol o fewn cynlluniau gofal a chymorth plant;
- bod cymorth a chyngor yn cael ei ddarparu i'r holl staff mewn perthynas â phryderon am les a diogelwch plant;
- sicrhau bod dysgu amddiffyn plant yn cael ei ledaenu i'r holl staff yn yr ysgol; a
- cywirdeb ac effeithlonrwydd cofnodion diogelu plant (gweler Adran 7).

4.5 Mae'r ysgol yn gyfrifol am sicrhau bod pob aelod o staff a phob aelod o lywodraethwr/pwyllgor rheoli yn gwybod:

- enw'r DSP arweiniol, a'u dirprwyon, a'u rolau a'u cyfrifoldebau fel y nodir uchod.
- y protocol a'r gweithdrefnau o fewn yr ysgol ar gyfer diogelu disgyblion.
- yr arwyddion a'r dangosyddion o gamdriniaeth, esgeulustod neu niwed posibl;
- bod ganddynt gyfrifoldeb unigol am gyfeirio pryderon amddiffyn plant yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) 2014 a Gweithdrefnau Diogelu Cymru;
- sut i fynd ymlaen â'r pryderon hynny gydag unrhyw ddirprwy DSPs pan nad yw'r DSP ar gael; a
- y gall plant sy'n derbyn gofal / gofal sydd â phrofiad barhau i fod yn agored i niwed a bydd angen lefel gyson o gefnogaeth, gofal a monitro.

5. Cydnabyddiaeth: diffiniadau o gam-drin ac esgeulustod plant

5.1 Rydym yn yn sicrhau bod pob aelod o staff yn ymwybodol o'r angen i fod yn effro i arwyddion o gamdriniaeth ac yn gwybod sut i ymateb i ddisgybl a allai ddatgelu camdriniaeth, mae'r diffiniadau o gam-drin yn unol â Gweithdrefnau Diogelu Cymru i'w gweld yn Atodiad 3.

5.2 Rydym yn hefyd yn cydnabod bod y Polisi Diogelu Corfforaethol yn rhoi canllawiau pellach ynghylch arwyddion a symptomau cam-drin ac esgeulustod.

6. Adrodd a chofnodi datgeliad neu bryderon am blentyn

6.1 Fel y nodir yn y Polisi Diogelu Corfforaethol ac wrth gadw at Ran 5 o Weithdrefnau Diogelu Cymru 2019, Mae gan bob gweithiwr sy'n gweithio i'r Cyngor neu ar ran y Cyngor ddyletswydd i roi gwybod am unrhyw bryderon sydd ganddynt am les a/neu amddiffyn plant ac oedolion. Mae'r ddyletswydd i adrodd yn ofyniad cyfreithiol a gall fod â chanlyniadau difrifol i'r gweithiwr sy'n methu ag adrodd yn briodol. Gall pryderon o natur ddiogelu fod yn ymwneud ag aelod o'r gymuned neu aelod o staff, gwirfoddolwr neu unrhyw berson mewn sefyllfa ymddiriedaeth yn ein hysgol/lleoliad.

6.2 Os oes gan blentyn anaf sy'n anghydnaws ag esboniad neu wedi gwneud honiad sy'n nodi risg uniongyrchol o niwed, bydd yr ysgol yn cysylltu â'r Heddlu a'r IAA/MASH ar unwaith dros y ffôn. Bydd yr ysgol yn dilyn hyn trwy gyflwyno ffurflen atgyfeirio ysgrifenedig i IAA/MASH o fewn 24 awr ar ôl y drafodaeth dros y ffôn yn unol â Gweithdrefnau Diogelu Cymru. Nid oes angen caniatâd i rannu gwybodaeth gyda'r Gwasanaethau Plant gan y rhieni/gofalwyr os oes pryderon sy'n nodi risg uniongyrchol o niwed. Dylai'r aelod staff a enwir a ddarparodd y wybodaeth i ddechrau gael ei gofnodi'n glir ar y ffurflen atgyfeirio. Mewn amgylchiadau eithriadol, efallai y bydd atgyfeirwyr yn dymuno trafod yr opsiwn o aros yn ddienw. Mae Atodiad 4 yn darparu canllawiau ynghylch y broses i'w dilyn pan fydd angen i'r ysgol hon wneud atgyfeiriad i IAA/MASH.

6.3 Os bydd pryder amddiffyn plant yn codi am blentyn sydd â gweithiwr cymdeithasol wedi'i ddyrannu gan awdurdod lleol arall, yna bydd yr ysgol yn sicrhau bod y gweithiwr cymdeithasol a ddyrannwyd yn cael ei siarad â'r gweithiwr cymdeithasol a ddyrannwyd, a chyflwynir atgyfeiriad gyda chaniatâd lle bo'n briodol yn unol â Gweithdrefnau Diogelu Cymru 2019 i'r awdurdod lleol sy'n preswylio a'r achos atebol iddynt benderfynu pwy fydd yn y sefyllfa orau i ymgymryd ag unrhyw ymholiadau perthnasol.

Os yw plentyn mewn perygl uniongyrchol o niwed, yna rhaid i staff gysylltu â'r Gwasanaethau Brys trwy ffonio 999 ac yna dilyn y llwybr atgyfeirio arferol. Rhaid i ddiogelwch uniongyrchol y plentyn fod yn flaenoriaeth bob amser.

	Atgyfeiriadau Ffôn	E-bost	Swyddi
RhCT	01443 743730	IAATeam@rctcbc.gov.uk	Gwasanaethau Plant Tŷ Catrin Uned 1 Ind Est Morwrol Pontypridd CF37 1NY
Merthyr Tudful	01443 743730	Childrens.mash@merthyr.gov.uk	Gwasanaethau Plant Y Ganolfan Ddinesig Stryd y Castell Merthyr Tudful CF47 8AN
Pen-y-bont ar Ogwr	01656 642320	mashcentra@bridgend.gov.uk	STWNSH Swyddfeydd Dinesig Stryd yr Angel Pen-y-bont ar Ogwr CF31 4WB

Os gwneir honiad gan blentyn, fel ysgol byddwn yn sicrhau bod ein staff yn dilyn y canlynol:

Derbyn

- Gwrandewch yn ofalus ar yr hyn sy'n cael ei ddweud, heb arddangos sioc neu anghrediniaeth. Derbyniwch yr hyn a ddywedir. Efallai y bydd y plentyn

sy'n gwneud yr honiad yn cael ei adnabod i chi fel rhywun nad yw bob amser yn dweud y gwir, fodd bynnag, **peidiwch â** gadael i'ch gwybodaeth am y plentyn hwn yn y gorffennol ganiatáu i chi ragfarnu neu annilysu eu honiad.

- Peidiwch â cheisio ymchwilio i'r honiad. Eich dyletswydd fydd gwrando ar yr hyn sy'n cael ei ddweud a throsglwyddo gwybodaeth ymlaen.

Tawelu

- Rhowch ddigon o sicrwydd i'r plentyn. Byddwch bob amser yn onest a pheidiwch â gwneud addewidion na allwch eu cadw, er enghraifft, 'Byddaf yn aros gyda chi', neu 'bydd popeth yn iawn nawr.'

- Lliniarwch euogrwydd os yw'r plentyn yn cyfeirio ato. Er enghraifft, gallech ddweud, 'nid ydych chi ar fai. Nid eich bai chi yw hyn.'

- Peidiwch ag addo cyfrinachedd. Mae gennych ddyletswydd gyfreithiol i drosglwyddo'r wybodaeth ymlaen ac mae angen i'r plentyn wybod hyn.

Ymateb

- Gallwch ofyn cwestiynau ac efallai y bydd angen hynny mewn rhai achosion. Fodd bynnag, nid yw hwn yn gyfle i holi'r plentyn a mynd i diriogaeth cwestiynau manwl a hir. Dim ond pwyntiau amlwg yr honiad y mae'r plentyn yn ei wneud. Rhaid i unrhyw gwestiynau fod yn agored ac nid yn arwain.

- Peidiwch â beirniadu'r troseddwr gan y gall y plentyn fod â chysylltiad emosiynol cadarnhaol â'r person o hyd.

- Peidiwch **â** gofyn i'r disgybl ailadrodd eu honiad i aelod arall o staff. Os gofynnir iddynt ei ailadrodd, efallai y byddant yn teimlo nad ydyn nhw'n cael eu credu a/neu gall eu hatgof o'r hyn a ddigwyddodd newid.

Cofnodi

- Cymerwch nodiadau cyn gynted ag y mae'n ymarferol gwneud hynny. Cofnodwch y geiriau gwirioneddol a siaradwyd gan y plentyn – peidiwch ag ail-gyfieithu i derminoleg oedolion na cheisiwch wneud synnwyr o strwythur yr hyn a ddywedwyd. Peidiwch â chael eich tramgwyddo gan unrhyw iaith sarhaus neu eiriau a ddefnyddir i ddisgrifio'r camdriniaeth.

- Gwnewch yn siŵr bod eich enw, yr amser a'r dyddiad ar eich nodiadau a pheidiwch â'u dinistrio rhag ofn y byddant yn ofynnol gan lys.

- Mae **YSGOL GYFUN GYMRAEG CWM RHONDDA** yn defnyddio **My Concern** i gofnodi materion a phryderon diogelu ac amddiffyn plant.

- Os ydych chi'n gallu gwneud hynny, yna lluniwch ddiagram i nodi lleoliad unrhyw anafiadau a welwyd i'r plentyn ond **PEIDIWCH** â gofyn i'r plentyn dynnu unrhyw ddillad (er enghraifft, cleisio at y diben hwn).

- Cofnodwch ddatganiadau a phethau arsylwadwy yn hytrach na'ch dehongliadau neu ragdybiaethau.

Camau Terfynol

- Ar ôl i chi ddilyn y canllawiau uchod, trosglwyddwch y wybodaeth ar unwaith i'r DSP. Yna bydd ganddynt nifer o opsiynau ar agor iddynt gan gynnwys cysylltu â Thîm perthnasol yr IAA mewn gwasanaethau Plant i ofyn am eu cyngor ynghylch beth ddylai ddigwydd nesaf.

Byddwn yn sicrhau bod unrhyw ddatgeliadau o gamdriniaeth, niwed neu esgeulustod yn cael eu dilyn trwy'r sianeli priodol. Mae hyn yn cynnwys cam-drin hanesyddol y gellir ei adrodd flynyddoedd ar ôl iddo ddigwydd. Waeth beth fo'r amser sydd wedi mynd heibio rhwngy digwyddiad(au) a'r datgeliad, byddwn yn sicrhau bod y cyngor, y gefnogaeth, yr arweiniad a'r atgyfeiriadau cywir yn cael eu gwneud.

Cyfrinachedd

6.4 Mae angen deall materion cyfrinachedd os yw plentyn yn datgelu gwybodaeth y maent yn ddarostyngedig i niwed neu gamdriniaeth. Efallai y bydd plentyn ond yn teimlo'n hyderus i ymddiried mewn aelod o staff os yw'n teimlo na fydd y wybodaeth yn cael ei datgelu i unrhyw un arall. Fodd bynnag, mae gan holl staff yr ysgol gyfrifoldeb proffesiynol i rannu gwybodaeth berthnasol am amddiffyn plant gyda'r asiantaethau statudol pan fydd plentyn mewn perygl o / neu yn profi niwed.

Bydd staff yr ysgol yn delio â hyn yn sensitif ac yn esbonio i'r plentyn bod yn rhaid iddynt roi gwybod i'r bobl briodol sydd angen gwybod i helpu. Byddant yn tawelu'r plentyn ac yn dweud wrthynt na fydd eu sefyllfa yn dod yn hysbys yn yr ysgol.

Bydd staff yr ysgol yn ymwybodol y gallai fod wedi cymryd dewrder sylweddol ar ran y plentyn i ddatgelu'r wybodaeth ac y gallent hefyd fod yn profi emosiynau gwrthdaro, sy'n cynnwys teimladau o euogrwydd, embaras, anffyddlondeb (os yw'r camdriniwr yn rhywun agos) a brifo.

6.5 Bydd yr ysgol yn sicrhau mai dim ond y rhai sydd â chyfranogiad proffesiynol, (er enghraifft, y DSP a'r pennaeth), sydd â mynediad i'r cofnodion amddiffyn plant. Ar bob adeg arall dylid eu cadw'n ddiogel ac ar wahân i brif ffeil y plentyn fel y nodir yn Adran 7.

7. Cadw cofnodion a throsglwyddo gwybodaeth yn effeithiol

7.1 Bydd yr ysgol yn sicrhau bod unrhyw bryderon a adroddwyd yn cael eu cofnodi trwy system electronig addas a diogel (fel 'My Concern') neu fod ganddynt gofnodion diogel amgen. Bydd unrhyw gofnodion ysgrifenedig o bryderon am blant yn cael eu cadw'n ddiogel ac mewn lleoliadau dan glo a dim ond i aelodau o staff sydd ag awdurdod perthnasol fel y DSP a'r pennaeth y dylid eu hygyrch.

7.2 Bydd pryderon yn cael eu rhannu â gweithwyr proffesiynol perthnasol sy'n ymwneud â'r plentyn, ond ni fydd cofnodion ar gael heb awdurdod y DSP neu'r pennaeth/arweinydd lleoliad.

7.3 Bydd cofnodion clir o bryderon am blant yn cael eu cadw mewn fformat cronolegol. Bydd hyn yn helpu i nodi patrymau pryder a dogfennu ymatebion rhieni i bryderon fel a phryd y maent yn codi. Mewn achosion o bryder parhaus, lle mae rhieni yn methu â chydnabod yr effeithiau ar y plentyn neu gymryd camau ystyrlon i amddiffyn y plentyn, gellir atgyfeirio at Gofal Cymdeithasol Plant heb ganiatâd rhieni. Bydd yr ysgol yn cyfathrebu pryderon â rhieni a bydd yn eu hysbysu am fwriad yr ysgol i wneud atgyfeiriad ac yn dweud y rhesymau pam oni bai y byddai gwneud hynny yn rhoi'r plentyn mewn perygl pellach o niwed. Bydd yr ysgol yn dogfennu'r trafodaethau hyn gyda rhieni/gofalwyr i dystio'r ymdrechion a wnaed i ymgysylltu â rhieni/gofalwyr yn y broses.

7.4 Bydd yr ysgol yn sicrhau y bydd pob gweithiwr proffesiynol sy'n ymwneud â gwneud cofnod o bryder yn ysgrifennu ac yn llofnodi eu cyfrif eu hunain (â llaw neu yn electronig) a bydd yn deall na allant lofnodi a chytuno ar recordiad cydweithiwr.

7.5 Bydd yr ysgol yn trosglwyddo unrhyw wybodaeth ddiogelu sy'n bodoli eisoes ar gyfer disgybl sy'n gadael i'r ysgol newydd ar unwaith ac os yw'n briodol, yn rhoi gwybod i Wasanaethau Plant am drosglwyddo'r disgybl. Dylid hysbysu Gwasanaethau Plant ar gyfer unrhyw ddisgybl sydd ar y Gofrestr Amddiffyn Plant, plentyn sy'n derbyn gofal/gofal neu ddisgybl sy'n hysbys i Wasanaethau Plant ar hyn o bryd. Bydd y DSP yn sicrhau bod yr ysgol sy'n derbyn yn gwbl ymwybodol o unrhyw bryderon diogelu a bod y ffeil yn cael ei throsglwyddo mewn modd priodol diogel yn unol â'r Ddeddf Diogelu Data a GDPR. Bydd trosglwyddo cofnodion yn cydymffurfio â gofynion Canllawiau ar Drosglwyddo Dogfennau Amddiffyn Plant yr awdurdod lleol (Gweler atodiad 6).

8. Cefnogi disgyblion mewn perygl

Polisi Ymddygiad yr ysgol a Dyletswydd PREVEN gan gynnwys risg o ecsbloetio

8.1 Rydym yn cydnabod y gall hyn effeithio'n ddwfn ar blant sydd mewn perygl, sy'n dioddef camdriniaeth, esgeulustod neu sy'n dyst i drais neu gam-drin eraill. Efallai mai'r ysgol hon yw'r unig elfen sefydlog, ddiogel a rhagweladwy ym mywydau plant sydd mewn perygl. Serch hynny, pan fyddant yn yr ysgol gall eu hymddygiad fod yn heriol ac yn herfeiddiol neu efallai y byddant yn cael eu tynnu'n ôl. Mae'r ysgol yn cydnabod bod unrhyw ddisgybl sy'n cael gofal gan yr

awdurdod lleol ar hyn o bryd neu o'r blaen, yn dal i fod yn hynod agored i niwed ac efallai y bydd angen cymorth a monitro ychwanegol.

Bydd yr ysgol yn ymdrechu i gefnogi'r disgybl drwy gynnwys y cwricwlwm i annog hunan-barch a hunan-gymhelliant.

Ethos yr ysgol;

- Hyrwyddo amgylchedd cadarnhaol, cefnogol a diogel ac yn rhoi ymdeimlad o gael eu gwerthfawrogi i ddisgyblion.

- Mae polisi ymddygiad yr ysgol yn sicrhau y bydd yr holl staff yn cytuno ar ddull cyson sy'n canolbwyntio ar hyrwyddo ymddygiad cadarnhaol ac atgyweirio perthnasoedd. Rydym yn canolbwyntio ar beidio â niweidio ymdeimlad o hunan-werth yr unigolyn. Bydd yr ysgol yn ymdrechu i sicrhau bod y dysgwr yn gwybod bod rhywfaint o ymddygiad yn annerbyniol, ond eu bod yn cael eu gwerthfawrogi ac nad ydynt i'w beio am unrhyw gam-drin sydd wedi digwydd.

- Strategaeth Ecsbloetio'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol Strategaeth a Pecyn Cymorth Cwm Taf Morgannwg | Diogelu, Mae Cwm Taf Morgannwg yn manylu ar y dull o atal ac ymateb i risg ecsbloetio yn y rhanbarth. Dylai ysgolion ddefnyddio'r Strategaeth a'r Pecyn Cymorth i gryfhau a chefnogi eu hymateb diogelu i unrhyw bryder sy'n ymwneud â chamfanteisio ar blant mewn ysgolion.

8.2 Ers cyflwyno Deddf Gwrthderfysgaeth a Diogelwch 2015, rhoddwyd dyletswyddau penodol ar Awdurdodau Lleol a darparwyr addysg i roi sylw dyledus i'r angen i atal pobl rhag cael eu tynnu i mewn i derfysgaeth. Mae staff yn yr ysgol hon wedi ymgymryd â hyfforddiant PREVENT perthnasol yn unol â dyletswydd PREVENT (gweler Atodiad 7) a byddant yn ymwybodol o ganllawiau Llywodraeth Cymru mewn perthynas â Parch a Gwytnwch. Mae DSP yr ysgol ar gyfer Amddiffyn Plant yn glir ynglŷn â'r broses atgyfeirio at Panel y Sianel.

Mae ein hysgol/lleoliad yn gwerthfawrogi hawliau sylfaenol rhyddid barn, mynegiant credoau ac ideoleg a goddefgarwch o eraill, sef gwerthoedd craidd ein cymdeithas ddemocrataidd. Fodd bynnag, mae pob hawl yn dod â chyfrifoldebau ac ni fydd rhyddid barn, na chredoau a gynlluniwyd i drin y rhai sy'n agored i niwed neu sy'n hyrwyddo niwed neu gasineb tuag at eraill, yn cael eu goddef. Rydym bob amser yn ceisio amddiffyn ein disgyblion a'n staff rhag pob neges a math o eithafiaeth ac ideolegau. Mae ein hysgol/lleoliad yn glir y bydd camfanteisio a radicaleiddio yn cael eu hystyried yn bryder diogelu a byddant yn cael eu cyfeirio at yr asiantaethau diogelu priodol. Wrth gwblhau ffurflen atgyfeirio PREVENT referral form, dylid anfon ffurflen atgyfeirio hefyd at IAA/MASH. Dylai'r atgyfeiriad nodi'n glir bod atgyfeiriadau diogelu deuol ac PREVENT wedi'u gwneud. Bydd hyn yn sicrhau cyfathrebu cyflym rhwng timau

diogelu a Gwrthderfysgaeth i sicrhau dull cydlynol o fynd i'r afael â'r mater dan sylw.. (Gweler atodiad 3 a 4).

8.3 Dylai ysgolion fod yn fannau diogel lle gall plant a phobl ifanc ddeall a thrafod pynciau sensitif, gan gynnwys terfysgaeth a'r syniadau eithafol sy'n rhan o ideoleg terfysgol, a dysgu sut i herio'r syniadau hyn. Nid yw'r ddyletswydd PREVENT wedi'i fwriadu i gyfyngu ar drafodaeth ar y materion hyn. Dylai ysgolion, fodd bynnag, fod yn ymwybodol o'u dyletswyddau presennol i wahardd indoctrination gwleidyddol a sicrhau cyflwyniad cytbwys o faterion gwleidyddol. Mae'r dyletswyddau hyn yn cael eu gosod ar ysgolion a gynhelir gan adrannau 406 a 407 o Ddeddf Addysg 1996.

8.4 Mae'r ysgol yn cydnabod y byddant yn cynyddu annibyniaeth ac ymreolaeth wrth i blant dyfu a datblygu. Fodd bynnag, mae'r ysgol hefyd yn cydnabod bod disgyblion yn parhau i fod yn blant nes eu bod yn 18 oed a byddant yn parhau i fod angen cymorth i ddatblygu ym mhob agwedd ar eu bywydau. Byddai hyn yn cynnwys ffurfio perthnasoedd cadarnhaol a bod yn ymwybodol o'u diogelwch eu hunain. Mewn perthynas â dysgwyr sy'n aros yn yr ysgol y tu hwnt i 18 oed, bydd yr ysgol yn parhau i gefnogi a lle bo angen, bydd yn gwneud yr atgyfeiriadau amddiffyn oedolion angenrheidiol.

8.5 Byddwn yn cysylltu ag asiantaethau eraill sy'n cefnogi ein disgyblion, megis Gwasanaethau Plant, Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed, y Gwasanaeth Seicoleg Addysgol, Gwasanaethau Cymorth Ymddygiad a'r Gwasanaeth Lles Addysg.

Dad-ddwysáu a thrin cadarnhaol

8.6 Gall cyswllt corfforol amrywio o arwain plentyn i ddiogelwch gan y llaw, i ddisgybl yn cael ei rwystro i atal trais o anaf iddyn nhw eu hunain neu eraill. Nid oes diffiniad cyfreithiol o rym rhesymol, ond dylai fod y lleiafswm sydd ei angen i gyflawni'r canlyniad a ddymunir.

8.7 Mae'r ysgol hon yn mabwysiadu canllawiau'r awdurdod lleol mewn perthynas â dad-ddwysáu, triniaeth gadarnhaol ac ymyrraeth gorfforol gyfyngolBydd ein hysgol yn sicrhau bod holl staff yr ysgol sy'n ymyrryd yn gorfforol ag unrhyw ddisgybl wedi cael lefelau priodol o hyfforddiant a chyngor.

8.8 Bydd yr ysgol yn sicrhau bod pob cyfyngiad corfforol yn cael ei gofnodi'n briodol ac yn cael ei weithredu yn unol â threfniadau awdurdodau lleol. Bydd hyn yn sicrhau y gellir cynnal trosolwg archwilio yn ganolog. Bydd yr ysgol yn hysbysu rhieni/gofalwyr os a phryd mae ymyriadau corfforol wedi digwydd.

8.9 Rhaid adrodd am unrhyw honiad o ymyrraeth gorfforol amhriodol gyda phlentyn i'r Gwasanaethau Plant yn unol â chanllawiau lleol sy'n ymwneud â honiadau yn erbyn gweithwyr proffesiynol (Adran 11).

Mae'r broses hon yn cydymffurfio â'r gofynion a restrir yn Adran 5 o Weithdrefnau Diogelu Cymru.

Bwlio

8.10 Mae gan bawb yn **YSGOL GYFUN GYMRAEG CWM RHONDDA** yr hawl i ddysgu, yn rhydd o ofn bwlio, pa bynnag ffurf y gall y bwlio ei gymryd. Gall bwlio fod, corfforol fel taro neu gicio; cymryd eiddo; aflonyddu rhywiol; galw enwau; sarhau a/neu ledaenu sibrydion.

8.11 Mae ein polisi ar fwlio wedi'i nodi mewn dogfen ar wahân/polisi ymddygiad yr ysgol yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru ar Hawliau, Parch, Cydraddoldeb (2019).

8.12 Mae bwlio gwahaniaethol yn cysylltu materion diogelu â'r agenda Cydraddoldeb ehangach, gweler Adran 16 am fanylion pellach. Mae'r ysgol yn cydymffurfio â'r gofyniad cyfreithiol i riportio pob digwyddiad gwahaniaethol i'r ALl.

Dull aml-asiantaeth

8.13 Yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru yn Cadw Dysgwyr yn Ddiogel, bydd yr ysgol yn hysbysu Gwasanaethau Plant os yw disgybl ar y Gofrestr Amddiffyn Plant:

- wedi'i eithrio, naill ai am gyfnod penodol, neu'n barhaol; ac
- mae ganddo absenoldeb anesboniadwy o fwy na dau ddiwrnod o'r ysgol (neu un diwrnod ar ôl penwythnos).

8.14 Rydym yn gweithio i ddatblygu cysylltiadau effeithiol ag asiantaethau perthnasol ac yn cydweithredu yn ôl yr angen gyda'u hymholiadau ynghylch materion amddiffyn plant, gan gynnwys presenoldeb mewn cynadleddau ac adolygu amddiffyn plant a grwpiau craidd, a chyflwyno adroddiadau ysgrifenedig i gyfarfodydd o'r fath.

Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol 2015 (VAWDASV)

8.15 Mae **YSGOL GYFUN GYMRAEG CWM RHONDDA** yn ymwybodol o'r ddeddfwriaeth cam-drin domestig yng Nghymru – Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015 yn ogystal â chanllawiau'r Swyddfa Gartref o dan Ddeddf Cam-drin Domestig 2021 lle dylid ystyried plant sy'n byw gyda cham-drin domestig yn ddioddefwyr. Rydym yn cydnabod bod disgyblion sy'n byw mewn sefyllfaoedd cam-drin domestig yn debygol o fod yn dioddef trawma, yn teimlo'n ofnus neu'n nerfus ac yn llai tebygol o gyflawni yn yr un modd â disgyblion nad ydynt yn byw mewn

amgylchiadau o'r fath. Mae ein hysgol wedi ymrwymo i ymateb i ddisgyblion o'r fath gyda pholisïau amddiffyn a diogelu plant mewn golwg.

8.16 Rydym yn gweithio'n agos gyda swyddogion Heddlu De Cymru i ymateb i ddisgyblion a allai fod wedi profi cam-drin domestig yn y cartref o dan brosesau Operation Encompass. Os bydd swyddogion yr heddlu yn mynychu annedd lle mae cam-drin domestig yn cael ei nodi a phlant yn bresennol neu wedi'u cofnodi fel rhai sy'n byw yn y cyfeiriad, byddant yn cyflwyno adroddiad gweithredu i'r awdurdod lleol priodol y bore canlynol.

9. Defnydd diogel o'r rhyngrwyd a thechnoleg ddigidol

9.1 Mae'r ysgol yn cydnabod bod mewn amgylchedd dysgu modern, defnydd o'r rhyngrwyd, dyfeisiau amlgyfrwng a chyfleusterau delweddu digidol yn rhan o ofynion bob dydd. Fodd bynnag, bydd diogelwch disgyblion yn parhau i fod yn flaenoriaeth yr ysgol. Rhaid i'r holl staff gadw at ganllawiau yr awdurdod lleol a pholisïau ar Dechnoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu a bod yn ymwybodol o'r mecanweithiau diogelwch a'r gofynion sydd wedi'u hadeiladu i TG ym mhob un ysgolion yn unol â Safonau Digidol Llywodraeth Cymru a Safonau Digidol Addysg (EDS) a 360 Safe Cymru.

9.2 Mae'n ofynnol i'r ysgol gynnal rhaglen cydymffurfio dyfeisiau yn unol â disgwyliadau awdurdodau cenedlaethol a lleol, gan sicrhau bod yr holl ddyfeisiau digidol a ddefnyddir yn yr ysgol yn bodloni'r safonau cymeradwy cyfredol ar gyfer diogelwch, diogelu ac effeithiolrwydd gweithredol. Bydd yr ysgol yn adolygu ei ystâd dechnoleg yn rheolaidd, yn diweddaru ac yn disodli dyfeisiau a systemau sydd wedi dyddio lle bo angen, ac yn dadgomisiynu unrhyw dechnoleg etifeddiaeth neu nad yw'n cydymffurfio nad yw'n bodloni'r Safonau Digidol Addysg (EDS) gofynnol ar gyfer diogelu a diogelwch.

9.3 Mae'r holl staff yn ymwybodol bod unrhyw eitemau sydd â'r gallu i ddefnyddio'r iDim ond pan fo mecanweithiau goruchwylio ac archwilio priodol ar waith y rhaid i ddisgyblion ddefnyddio nternet neu greu delweddau digidol.

9.4 Rhaid i'r holl ddyfeisiau digidol a ddefnyddir i ddal, storio neu brosesu delweddau o blant fod yn perthyn i'r ysgol a chydymffurfio â gofynion diogelwch TG. Bydd pob gweithgaredd addysgol sy'n cynnwys defnyddio TG yn cael ei gynnal ar offer a roddir gan yr ysgol yn unig. Ni chaniateir i ddisgyblion gael mynediad uniongyrchol at eitemau nad ydynt yn ddarostyngedig i ddiogelwch TG yr ysgol. Bydd pob eitem o TG yr ysgol wedi'u gwaredu'n briodol yn unol â pholisi'r awdurdod lleol pan nad ydynt yn cael eu defnyddio mwyach.

9.5 Dim ond am faterion sy'n gysylltiedig â'r ysgol y caniateir i staff anfon e-bost at ddisgyblion. Rhaid i hyn fod wrth ddefnyddio cyfrif e-bost sy'n rhan o'r parth rhwydwaith ysgol diogel a dylai fod trwy ddyfais sy'n gysylltiedig â gwaith. Os nad oes gan staff fynediad at ddyfais sy'n gysylltiedig â'r gwaith, yna rhaid i gyfathrebu am faterion sy'n gysylltiedig â'r ysgol fod trwy gyfrif e-bost sy'n rhan o'r parth rhwydwaith ysgol ddiogel. Ni chaniateir i staff ddefnyddio cyfrifon e-

bost personol i gyfathrebu â disgyblion ac ni chaniateir iddynt ddefnyddio offer ysgol at ddefnydd personol. Mae hyn yn darparu diogelwch ychwanegol ar gyfer diogelwch delweddau disgyblion ac yn ailddatgan i staff y cyfrifoldebau llym sy'n dod gyda chreu delweddau digidol o blant.

9.6 Mae'n ofynnol i'r holl staff ymgyfarwyddo â Pholisi Cyfryngau Cymdeithasol yr awdurdod lleol/ysgol a 360 Safe Cymru. Mae safleoedd rhwydweithio cymdeithasol yn rhan o ddiwylliant bob dydd yn yr amgylchedd seiber a bydd yr holl staff yn hyrwyddo defnydd diogel o'r rhyngrwyd i bob disgybl. Bydd cwricwlwm yr ysgol yn cynnwys mewnbwn personél wedi'i hyfforddi'n briodol ynghylch Diogelwch y Rhyngrwyd a defnydd diogel o eitemau cyfryngau. Bydd staff yn sicrhau nad yw unrhyw ddefnydd personol o wefannau rhwydweithio cymdeithasol yn effeithio ar yr ysgol neu eu safonau proffesiynol. Dylid dwyn unrhyw bryderon ynghylch ymddygiad aelod o staff i sylw'r pennaeth/arweinydd lleoliad ar unwaith.

9.7 Bydd unrhyw ymgais gan ddisgybl i gysylltu â staff trwy wefannau rhyngrwyd o'r fath yn cael ei adrodd ar unwaith i'r pennaeth/arweinydd lleoliad neu DSP. Yna rhoddir cyngor priodol i ddisgyblion a rhieni/gofalwyr ynghylch ffiniau proffesiynol a diogelwch disgyblion.

9.8 Os oes unrhyw amheuaeth bod unrhyw ddyfais amlgyfrwng neu gyfrifiadur yn cynnwys delweddau neu gynnwys o natur amhriodol, bydd y pennaeth/arweinydd lleoliad neu'r DSP yn cael ei hysbysu ar unwaith. Os yw'r delweddau a/neu gynnwys yn codi pryder amddiffyn plant, gofynnir am gyngor ar unwaith gan Swyddog Dynodedig yr Awdurdod Lleol (LADO) ar gyfer Diogelu (Addysg) ynghylch a ddylid ystyried y pryder o dan Adran 5 o Weithdrefnau Diogelu Cymru – Honiadau/Pryderon Diogelu am Ymarferwyr a'r rhai mewn swyddi Ymddiriedolaeth (gweler Adran 11). Bydd y pennaeth/arweinydd lleoliad neu'r DSP hefyd yn cysylltu â TG Corfforaethol.

9.9 Gan fod Cymhwysedd Digidol yn sgil craidd yng Nghwricwlwm Cymru, Byddwn ni hyrwyddo diogelwch ar-lein yn weithredol fel rhan o ein ymagwedd at Ddinasyddiaeth Ddigidol. Mae Cadw'n Ddiogel Ar-lein Llywodraeth Cymru yn adnoddau, sydd ar gael ar Hwb, yn cefnogi dysgwyr, ymarferwyr a rhieni/gofalwyr. Defnyddir yr adnoddau hyn i ddarparu canllawiau cyfredol, deunyddiau addysgu a chyngor ymarferol ar gadw'n ddiogel ar-lein, gan gefnogi dull cyson a gwybodus o ddiogelwch ar-lein ar draws cymuned yr ysgol.

10. Cyswllt â disgyblion

10.1 Bydd yr holl staff, gwirfoddolwyr a llywodraethwyr ysgol/aelodau pwyllgor rheoli yn cadw ymwybyddiaeth o'r swydd sydd ganddynt o fewn yr ysgol a phŵer eu swydd fel y'i canfyddir gan ddisgyblion a'u teuluoedd. Rhaid rheoli pob cyswllt â disgyblion y tu allan i amgylchedd yr ysgol yn briodol a chael ei gyfathrebu'n glir o fewn yr ysgol ac i rieni/gofalwyr y disgybl. Os oes gofyniad i gysylltu â disgybl dros y ffôn, bydd rhieni/gofalwyr yn cael eu hysbysu cyn cysylltu â'r disgybl.

10.2 Bydd holl staff yr ysgol yn sicrhau nad yw eu rhifau ffôn personol a'u manylion cyswllt yn hysbys i ddisgyblion nac yn cael eu defnyddio gan ddisgyblion. Os bydd disgybl yn cael mynediad at unrhyw fanylion o'r fath, bydd yr aelod o staff yn rhoi gwybod i'r DSP neu'r pennaeth/arweinydd lleoliad ar frys. Os bydd unrhyw aelod o staff, gwirfoddolwr neu lywodraethwr yn ymwybodol bod cyswllt uniongyrchol rhwng oedolion yn yr ysgol a disgyblion nad yw at ddibenion ysgol, rhaid hysbysu'r DSP neu'r pennaeth/arweinydd lleoliad ar unwaith. Os oes cyswllt amhriodol, gall hyn arwain at ysgogi Adran 5, Gweithdrefnau Diogelu Cymru - Honiadau/Pryderon Diogelu am Ymarferwyr a'r rhai mewn swyddi Ymddiriedolaeth (gweler Adran 11).

10.3 Os bydd aelodau o staff yn cael cyswllt â disgyblion y tu allan i'r ysgol oherwydd swydd gyflogaeth neu wirfoddoli, byddant yn rhoi gwybod am y cyswllt hwn i'r pennaeth/arweinydd y lleoliad.

11. Honiadau yn erbyn staff/gwirfoddolwyr

11.1 Mae'r DSP a'r pennaeth/arweinydd lleoliad yn sicrhau bod pawb yn gwbl ymwybodol o'r ddeddfwriaeth a'r canllawiau perthnasol mewn perthynas â gweithdrefnau sy'n ofynnol pan wneir honiad yn erbyn gweithiwr proffesiynol a sicrhau bod yr holl staff yn ymwybodol o'u dyletswydd i roi gwybod am unrhyw bryderon sydd ganddynt.

11.2 Rhaid i bob aelod o staff sicrhau bod unrhyw honiad ynghylch oedolyn sy'n gweithio gyda phlant, (Bydd hyn yn cynnwys staff, gwirfoddolwyr, llywodraethwyr ysgolion/aelodau pwyllgor rheoli, gweithwyr achlysurol neu gontractwyr, a'r staff hynny nad ydynt ar safle'r ysgol ond sy'n dod i gysylltiad â phlant hynny yw, y rhai sy'n cludo plant i'r ysgol ac oddi yno, patrôl croesfannau ysgol ac ati) yn cael ei adrodd ar unwaith i'r pennaeth/arweinydd lleoliadau. Os gwneir honiad am y pennaeth/arweinydd lleoliad, dylid hysbysu cadeirydd y llywodraethwyr/pwyllgor rheoli. Dylai pob cadeirydd felly fod wedi mynychu hyfforddiant Rheoli Honiadau yn erbyn Staff cyn gynted â phosibl ar ôl eu penodi.

11.3 Bydd y pennaeth/cadeirydd y llywodraethwyr yn cysylltu â Swyddog Dynodedig yr Awdurdod Lleol (LADO) ar gyfer Diogelu (Addysg) i drafod y camau nesaf yn unol â Chanllawiau CTMSB.

11.4 Os oedd honiad/pryder ynglŷn â'r pennaeth **a** chadeirydd y llywodraethwyr, bydd yr aelod o staff yn cyfathrebu'r honiad/pryder yn uniongyrchol i'r LADO i drafod y camau nesaf.

11.5 Pan fo tystiolaeth o bryder clir ynghylch ymddygiad aelod o staff mewn perthynas â lles neu ddiogelwch plant, rhaid cyfeirio'r mater at Wasanaethau Plant yn ddi-oed. Yn hyn o beth, bydd atgyfeiriad yn cael ei gwblhau a'i gyflwyno i Wasanaethau Plant fel y nodir yn atodiad 4. Bydd angen asesiad risg ar unwaith ar unrhyw weithiwr proffesiynol/person mewn sefyllfa ymddiriedaeth,

yn amodol ar honiad o natur amddiffyn plant. Bydd yr ysgol/lleoliad hwn yn gofyn am gyngor gan gydweithwyr ym maes addysg, diogelu ac adnoddau dynol ac yn llenwi'r ffurflen asesu risg.

11.6 Pan fydd honiad wedi'i wneud yn erbyn gweithiwr proffesiynol, Ein staff (fel arfer y DSP) fydd yn casglu gwybodaeth ynglŷn â:

- yr hyn yr honnir ei fod wedi digwydd;
- ble a phryd y digwyddodd y digwyddiadau honedig;
- unrhyw bartïon eraill sy'n gysylltiedig;
- unrhyw bersonau eraill sy'n bresennol;
- llais y disgybl (lle bo'n berthnasol)

11.7 Dylai staff gyfeirio at Adran 8 o'r polisi hwn a chofio bob amser os credir bod plentyn mewn perygl uniongyrchol o niwed i gysylltu â 999. Os nad oes risg uniongyrchol, ond mae angen hysbysu'r heddlu, bydd ein staff yn defnyddio'r SWP 101.

11.8 Mae ein corff llywodraethu/pwyllgor rheoli yn gyfrifol am ddelio â materion disgyblu staff, gall y pennaeth/arweinydd lleoliad ymdrin â materion llai o gamymddygiad.

11.9 Mae ymddygiad amhriodol gyda/neu tuag at blant yn annerbyniol. O dan y Ddeddf Troseddau 2003, mae'n drosedd i berson dros 18 oed gael perthynas rywiol â phlentyn o dan 18 oed pan fo'r person hwnnw mewn sefyllfa ymddiriedaeth (er enghraifft, athro, gweithiwr ieuenctid) hyd yn oed os yw'r berthynas yn gydsyniol.

Swyddog Dynodedig Awdurdod Lleol ar gyfer Diogelu (LADO)

ALl	Rôl	Rhif ffôn	Cyfeiriad Ebost
CBSRhCT	Swyddog Dynodedig dros Ddiogelu (LADO)	01443 490120	rct-lado-childrensservices@rctcbc.gov.uk
CBSMT	Prif Reolwr, Diogelu	01443 724686 07515192134	safeguarding@merthyr.gov.uk education.safeguarding@merthyr.gov.uk
CBSP	Swyddog Diogelu Dynodedig	01656 815129	csprofessionalconcerns@bridgend.gov.uk

	Awdurdod Lleol (LADO)		

Arweinydd Diogelu ar gyfer Addysg

ALl	Rôl	Rhif ffôn	Cyfeiriad Ebost
CBSRhCT	Arweinydd Diogelu Addysg	07385375489	Joanne.Morgan@rctcbc.gov.uk
CBSMT	Swyddog Dynodedig Addysg ar gyfer Diogelu	07751729529	Greg.Morgan@merthyr.gov.uk
CBSP	Rheolwr Tîm Ymgysylltu ag Addysg	Ffôn: 01656 642407	Megan.Apsee@bridgend.gov.uk

12. Recriwtio mwy diogel

12.1 Yn unol â Chanllawiau Llywodraeth Cymru (Cadw Dysgwyr yn Ddiogel, Pennod 9: Arfer Recriwtio Mwy Diogel), bydd yr ysgol/lleoliad hwn yn dilyn y prosesau rheoli adnoddau dynol, sy'n cynnwys gwiriad cofnodion troseddol a gwiriad rhestr wahardd o'r Gwasanaethau Datgelu a Gwahardd (DBS). Bydd gwiriadau adnewyddu'n cael eu cynnal, lle bo hynny'n briodol, yn unol â'r Canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a pholisïau adnoddau dynol yr awdurdod lleol. Rhaid i'r holl staff addysgu a chymorth fod wedi'u cofrestru'n briodol gyda CGA yn y categori perthnasol ac yn ddarostyngedig i wiriadau cyn-gyflogaeth eraill yr ystyrir eu bod yn angenrheidiol yn unol â pholisïau adnoddau dynol yr awdurdod lleol.

12.2 Bydd yn ofynnol i bob aelod o staff a gwirfoddolwyr l i gynnal a Tystysgrif datgelu DBS, lle bo'n berthnasol, yn unol â rheoliadau DBS. Nid oes gofyniad ar gyfer gwiriadau DBS ar gyfer llywodraethwyr ysgol oni bai eu bod yn ymgymryd â dyletswyddau ychwanegol sy'n cynnwys gwaith rheolaidd ym mhresenoldeb plant, neu ofalu am, hyfforddi, goruchwylio neu fod yn gyfrifol am blant yn unig. Gellir cael canllawiau pellach ar hyn gan Adnoddau Dynol. Bydd yr ysgol yn cadw cofnod o holl ddyddiadau datgelu DBS staff.

12.3 Dylai ymgysylltu staff asiantaeth/peripatetig o fewn ysgolion fod yn ddarostyngedig i'r un gofynion trylwyr ag a gyflogir ar gyfer aelodau staff parhaol. Bydd y pennaeth/arweinydd lleoliad yn sicrhau bod gan unrhyw berson sy'n gweithio yn yr ysgol gymwysterau, geirdaon a gwiriadau boddhaol. Bydd log ysgrifenedig o'r holl staff asiantaeth/peripatetig yn cael ei gadw, yn rhestru'n glir lle mae datgeliad DBS ar gael, neu mae asesiad risg yn cael ei lunio yn lle datgeliad DBS sydd ar gael.

12.4 Mae'r pennaeth/arweinydd lleoliad yn cadw cyfrifoldeb am sicrhau bod pob person sy'n mynychu safle'r ysgol yn cael eu hasesu'n briodol mewn amgylchiadau lle nad yw datgeliadau DBS cyfredol ar gael.

12.5 Os oes gan unrhyw aelod o staff rôl ychwanegol o gyflogaeth neu wirfoddoli nad yw'n gysylltiedig yn benodol â'r ysgol ond lle mae posibilrwydd o gysylltu â disgyblion, hynny yw, trefniadau tiwtora preifat, clybiau chwaraeon ac ati, bydd yr aelod o staff yn sicrhau eu bod yn hysbysu'r pennaeth/arweinydd lleoliad yn glir o'u rôl a'u cylch gwaith yn hyn o beth.

12.6 Dylai pob ysgol ymgyfarwyddo â'u Protocol a Chanllawiau Recriwtio a Dethol awdurdodau lleol.

13. Diogelwch safle ysgol

13.1 Mae ein hysgol yn lle diogel i ddisgyblion ddysgu a datblygu sgiliau dysgu a chymdeithasol. Mae diogelwch corfforol disgyblion pan fyddant ar safle'r ysgol yn hollbwysig. Mae mynediad i safle'r ysgol yn cael ei fonitro a'i adolygu'n llym yn unol â chanllawiau'r awdurdod lleol ar iechyd a diogelwch adeiladau'r ysgol. Mae Polisi Iechyd a Diogelwch yr ysgol ar gael i'w adolygu ar gais gan y pennaeth/arweinydd lleoliad.

13.2 Gofynnir i bob contractwr dyddiol i'n safle fewngofnodi i mewn ac allan o adeiladau'r ysgol. Byddant yn rhestru'n glir y cwmni y maent yn gweithio iddo a'r rheswm dros eu hymweliad. Gan fod contractwr dyddiol yn annhebygol o gael datgeliad DBS i'w weld gan yr ysgol, defnyddir dull amgen o asesu risg. Mae asesiad risg yn cael ei lunio gan yr ysgol, gan ddefnyddio'r taflenni Cofnod Staff / Contractwyr Dyddiol sy'n rhestru'n glir y mesurau rheoli a ddefnyddir gan yr ysgol i ddiogelu disgyblion.

13.3 Bydd pob ymwelydd â safle'r ysgol yn cael bathodyn adnabod yn rhestru eu statws o fewn yr ysgol, sef ymwelydd, contractwr, llywodraethwyr ysgol/aelod o'r pwyllgor rheoli ac yn y blaen. Byddwn ni yn sicrhau fod pob person sy'n ymweld yn gwybod sut a phwy i roi gwybod am bryder diogelu wrth ymweld â safle'r ysgol. Bydd pob disgybl yn cael ei atgoffa'n barhaus bod rhaid i unrhyw berson a welir ar safle'r ysgol heb fathodyn adnabod priodol gael ei adrodd i'r staff, a bydd staff yn herio'r unigolyn dan sylw.

13.4 Rydym wedi ymrwymo i gynnal amgylchedd diogel lle gall plant ddatblygu eu galluoedd gyda'r lleiafswm o ymyrraeth gan faterion allanol nad ydynt yn ymwneud â'r ysgolion sy'n eu gwneud ac nid o fewn eu maes dylanwad.

Mae'r materion hyn wedi'u categoreiddio fel:

- Amgylcheddol e.e. llygredd aer sydyn (tanau allanol yn gorchuddio adeilad a thiroedd yr ysgol)
- Gweithredoedd gelyniaethus e.e. rhieni sy'n mynychu'r ysgol mewn cyflwr emosiynol uwch, neu unigolion sydd â'r bwriad o achosi niwed

- Sefyllfa beryglus o fewn ardaloedd chwarae allanol e.e. presenoldeb anifail peryglus
- Bygythiad mewnol e.e. disgybl neu aelod o staff anfodlon

13.5 Rydym yn cydnabod ein rhwymedigaethau fel yr amlinellir yn Adran 26 o Ddeddf Gwrthderfysgaeth a Diogelwch 2015 a'r Canllawiau Atal Dyletswydd. Fodd bynnag, mae cyflwyno deddfwriaeth newydd, yn benodol Deddf Terfysgaeth (Diogelu Mangreoedd) 2025, y cyfeirir ati'n gyffredin fel Cyfraith Martyn, yn gofyn bod yn rhaid cydymffurfio â dyletswyddau a chyfrifoldebau ychwanegol. Pwrpas y ddeddfwriaeth hon yw "cadw pobl yn ddiogel trwy gyflwyno gofynion diogelwch newydd ar gyfer lleoliadau a mannau cyhoeddus penodol, gan sicrhau eu bod yn well paratoi ar gyfer ac yn cael eu diogelu rhag ymosodiadau terfysgol.". Mae pob ysgol o fewn Awdurdodau Lleol Rhondda Cynon Taf, Merthyr a Phen-y-bont ar Ogwr yn dod o dan Haen Safonol y ddeddfwriaeth hon. Fel y cyfryw, mae'n rhaid i ni sicrhau bod gweithdrefnau, asesiadau risg, a hyfforddiant staff priodol ar waith i gydymffurfio â'r gyfraith.

13.6 Gan fod lles y plant yn hollbwysig, mae'r ysgol wedi cymryd camau rhagweithiol i weithredu mesurau diogelwch priodol yn disgwyl Deddf Terfysgaeth (Diogelu Mangreoedd) 2025 (Cyfraith Martyn). Cyflwynwyd y mesurau hyn cyn i'r Ddeddf ddod i rym a byddant yn parhau i gael eu hadolygu a'u datblygu yn unol â chanllawiau ac arferion gorau sy'n dod i'r amlwg.

13.7 Mae'r ysgol wedi gwneud hyn trwy:

- Gynnal asesiadau risg o berimedr yr ysgol a seilwaith adeiladu, gan nodi a mynd i'r afael ag unrhyw wendidau ffisegol neu weithdrefnol
- Weithredu polisïau a gweithdrefnau brys—megis strategaethau cloi, gwacáu, gwagio, a chyfathrebu mewnol—yn yr achos annhebygol o un o'r digwyddiadau a grybwyllwyd yn flaenorol yn digwydd
- Ddatblygu strategaeth gyfathrebu glir i sicrhau bod rhieni a gwarcheidwaid yn cael eu hysbysu'n brydlon yn ystod unrhyw ddigwyddiad o'r fath
- Gynnal driliau blynyddol i brofi gweithdrefnau brys, gan sicrhau eu bod yn effeithiol, a bod staff wedi'u hyfforddi'n briodol.

Mae'r uchod wedi'i gwblhau gyda chymesuredd a lleiafswm o drallod posibl i'r plant

13.8 O ganlyniad rydym yn gweithio'n agos gyda'r Awdurdod Lleol a'i bartneriaid i ystyried diogelwch a diogelwch safle'r ysgol a rhoi gweithdrefnau cloi ar waith, sy'n cael eu profi'n rheolaidd, i sicrhau diogelwch yr holl ddisgyblion a staff.

13.9 Rydym yn gwneud penderfyniadau ynghylch priodoldeb neu addasrwydd siaradwyr allanol. Ar adegau rydym yn cynnal gwiriadau cefndir ar gyfer siaradwyr allanol. Dylid gofyn am gyngor a chefnogaeth gan y awdurdod lleol yn ôl yr angen. Gweler atodiad 5 Am fwy o wybodaeth.

14. Ymweliad addysgol y tu allan i adeiladau'r ysgol (gan gynnwys ymweliadau cyfnewid tramor)

14.1 Cydnabyddir y bydd achlysuron pan fydd cyfle i ehangu datblygiad addysgol a chymdeithasol trwy gyfranogiad dysgwyr mewn gweithgareddau ysgol sy'n digwydd i ffwrdd o'r lleoliad ysgol arferol. Efallai y bydd elfen breswyl i'r gweithgaredd neu beidio.

14.2 Bydd ein hysgol yn cynnal gwiriadau datgelu a gwahardd ar oedolion sy'n darparu gofal a llety. Mae'r ymweliadau hyn yn wahanol i deithiau ysgol arferol gan fod dysgwyr yn treulio llai o amser o dan oruchwyliaeth uniongyrchol athrawon.

14.3 Pryd bynnag y trefnir taith, mae'n bwysig bod cyfathrebu agos ynglŷn â'r trefniadau er mwyn galluogi eglurder ynghylch trefnu amser y dysgwyr;Bydd rhieni yn ymwybodol o bolisi diogelu'r ysgol.

14.4 Byddwn yn ymgymryd â Asesiad Risg ar y cyd â Pholisi Evolve Consortiwm Canolbarth y De.

15. Bwrdd Diogelu Cwm Taf Morgannwg

15.1 Mae Bwrdd Diogelu Cwm Taf Morgannwg (CTMSB) yn darparu hyfforddiant, cyngor ac arweiniad parhaus ar bob mater o ddiogelu plant ac oedolion. Mae ein hysgol yn croesawu gweithio mewn partneriaeth sy'n hyrwyddo iechyd a lles ein disgyblion ac yn ystyried bod gwybodaeth CTMSB o werth enfawr i'n hysgol a'n datblygiad staff.

15.2 Mae ymchwil ac adolygiadau achos wedi pwysleisio'n gyson yr angen am gyfathrebu rhyng-asiantaeth da, her broffesiynol adeiladol a datrys gwahaniaethau barn proffesiynol yn gyflym. Mae ein hysgol yn parhau i fod yn ymrwymedig i chwarae rhan lawn a gweithredol wrth gyfrannu at gynlluniau aml-asiantaeth plant. Byddwn yn herio cydweithwyr yn agored ac yn adeiladol o dan y Polisi Datrys Pryderon ynghylch Arferion Diogelu Rhyng-Asiantaeth (CRISP) i gyflawni'r canlyniadau gorau i blant.

15.3 Mae ein hysgol wedi ymrwymo'n llawn i ddiogelu a datblygu ein holl ddisgyblion ac yn ystyried gwybodaeth BDCTM fel offeryn hanfodol i fwrw ymlaen â'r agenda hon. Mae'r holl staff yn ymwybodol bod gwybodaeth lawn ar wahanol themâu ar gael ar wefan Diogelu Cwm Taf Morgannwg.

Bwrdd Diogelu Gweithwyr Proffesiynol, Cwm Taf Morgannwg (cwmtafmorgannwgsafeguardingboard.co.uk)

16. Cydraddoldeb a'r Gymraeg

16.1 Mae ein hysgol wedi ymrwymo i sicrhau bod pob plentyn yn cael y budd mwyaf posibl o'u haddysg waeth beth fo'u tarddiad ethnig, rhyw, oedran, cyfeiriadedd

rhywiol, anabledd, ailbennu rhywedd (materion trawsryweddol), cred grefyddol neu ddiffyg cred, defnydd o'r Gymraeg, Iaith Arwyddion Prydain neu ieithoedd eraill, cenedligrwydd, cyfrifoldeb am unrhyw ddibynyddion neu unrhyw reswm arall na ellir dangos ei fod yn cael ei gyfiawnhau.

16.2 Byddwn hefyd yn sicrhau, yn unol â deddfwriaeth gyfredol y Gymraeg a Chydraddoldebau bod pob parti sy'n ymwneud ag unrhyw faterion Diogelu yn cael eu parchu a'u hystyried ar bob cam.

16.3 Mae digwyddiadau bwlio gwahaniaethol, sy'n croestorri materion Diogelu a Chydraddoldeb, yn cael eu monitro a'u hadrodd yn y tymor i'r Gyfarwyddiaeth Addysg a all gynorthwyo gyda chymorth o ran anghenion hyfforddi a datrys cwynion.

ATODIAD 1

DEDDFWRIAETH A CHANLLAWIAU (nid yw hon yn rhestr gynhwysfawr)

Deddf Addysg (Cymru) 2014
Deddf Addysg (Cymru) 2014 (legislation.gov.uk)

Deddf Addysg 2002
Deddf Addysg 2002 (legislation.gov.uk)

Deddf Plant 1989
Deddf Plant 1989 (legislation.gov.uk)

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (legislation.gov.uk)

Deddf Plant 2004
Deddf Plant 2004 (legislation.gov.uk)

Deddf Hawliau Dynol 1998
Deddf Hawliau Dynol 1998 (legislation.gov.uk)

Deddf Diogelu Data 2018
Deddf Diogelu Data 2018 (legislation.gov.uk)

Deddf Cydraddoldeb 2010
Deddf Cydraddoldeb 2010 (legislation.gov.uk)

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (legislation.gov.uk)

Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thribiwnlys Addysg (Cymru) 2018
Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 - Nodiadau Esboniadol (legislation.gov.uk)

Deddf Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod 2003
Deddf Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod 2003 (legislation.gov.uk)

Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015
Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015 (legislation.gov.uk)

Deddf Plant (Diddymu Amddiffyniad Cosb Resymol) (Cymru) 2020
Deddf Plant (Diddymu Amddiffyniad Cosb Resymol) (Cymru) 2020 (legislation.gov.uk)

Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015
Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015 (legislation.gov.uk)

CANLLAWIAU (gweler atodiad 3 am ragor o ganllawiau sy'n ymwneud â cham-drin ac ecsbloetio)

Gweithdrefnau Diogelu Cymru
Diogelu Cymru

Canllawiau Ymarfer Cymru Gyfan
Diogelu Cymru

Gweithio gyda'n gilydd i ddiogelu pobl: Cod Ymarfer Diogelu
Gweithio gyda'n gilydd i ddiogelu pobl: cod ymarfer diogelu | LLYW. CYMRU

Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn
Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn - UNICEF UK

Cadw Dysgwyr yn Ddiogel
Cadw dysgwyr yn ddiogel | LLYW. CYMRU

Rhoi terfyn ar gosb gorfforol yng Nghymru
Rhoi terfyn ar gosb gorfforol yng Nghymru | LLYW. CYMRU

Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru)
Rheoliadau Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) | LLYW. CYMRU

Canllawiau a Gwasanaethau Bwlio Ysgolion
Bwlio mewn ysgolion | Is-bwnc | LLYW. CYMRU

Ymyrraeth ddiogel ac effeithiol – defnyddio grym rhesymol a chwilio am arfau
Ymyrraeth ddiogel ac effeithiol: canllawiau i ysgolion ac awdurdodau lleol | LLYW. CYMRU

Addysg Ddewisol yn y Cartref
Addysg gartref ddewisol | Is-bwnc | LLYW. CYMRU

Cefnogi Dysgwyr ag Anghenion Gofal Iechyd
WG31248 (llyw.cymru)

Gwneud gwahaniaeth: Canllaw i'r person dynodedig ar gyfer plant sy'n derbyn gofal yn yr ysgol
making-a-difference-a-guide-for-the-designated-person-for-looked-after-children-in-schools.pdf (llyw.cymru)

Gweithdrefnau disgyblu a diswyddo staff ysgol
Gweithdrefnau disgyblu a diswyddo staff ysgolion | LLYW. CYMRU

Diogelu ac Amddiffyn plant a phobl ifanc: Canllaw ac enghraifft o arfer da ar gyfer cyrff dyfarnu
Diogelu ac amddiffyn plant a phobl ifanc (ioe.ac.uk)

Cynhwysiant a chymorth disgyblion: canllawiau i ysgolion ac awdurdodau lleol
Cynhwysiant a chymorth disgyblion: canllawiau i ysgolion ac awdurdodau lleol | LLYW. CYMRU

Gwahardd o ysgolion ac unedau cyfeirio disgyblion (PRU)

Gwahardd o ysgolion ac unedau cyfeirio disgyblion (PRU) | LLYW. CYMRU

Ysgolion sy'n canolbwyntio ar y gymuned: Canllawiau
Ysgolion sy'n Canolbwyntio ar y Gymuned | LLYW. CYMRU

Dod yn athro
Dod yn athro | Is-bwnc | LLYW. CYMRU

ATODIAD 2

SAFONAU MOESEGOL AC YSTYRIAETHAU DIOGELWCH AR GYFER GWEITHWYR PROFFESIYNOL SY'N SEILIEDIG AR ADDYSG

Dylai pob aelod o staff gyfeirio at eu Codau Ymddygiad awdurdod lleol.

Yn ogystal â'r Cod Ymddygiad Sirol, mae gan Gyngor y Gweithlu Addysg ei ganllawiau ei hun mewn safonau proffesiynol, gellir dod o hyd i'r canllawiau hyn ar wefan CGA:

Cod Ymddygiad ac Ymarfer Proffesiynol (CGA.cymru)

Dylai staff y sector addysg fod yn arbennig o ymwybodol o'r canfyddiadau o'u gweithredoedd yn enwedig wrth ddelio â phlant (person o dan 18 oed). Bu cryn gyhoeddusrwydd ynghylch y defnydd o offer amlgyfrwng mewn lleoliadau addysgol. Mae pryderon sylweddol wedi codi yn yr arena Amddiffyn Plant o'r hyn a fyddai'n cael ei ystyried yn arfer ysgol 'arferol', tynnu lluniau o gyngherddau ysgol neu weithgareddau chwaraeon er enghraifft. Yn ogystal, mae bywydau personol gweithwyr proffesiynol/gweithio gyda phlant bellach yn cael eu craffu cynyddol.

Mae canllawiau lleol wedi'u cytuno yng Nghwm Taf Morgannwg gyda Gofal Cymdeithasol Plant i sicrhau bod goruchwyliaeth wrthrychol gadarn yn cael ei sicrhau os bydd honiadau yn erbyn gweithiwr proffesiynol/person mewn sefyllfa ymddiriedolaeth. Rhaid adrodd am honiadau o natur ddiogelu yn erbyn aelodau o staff, gwirfoddolwyr neu bersonau mewn sefyllfa ymddiriedolaeth i'w hystyried y tu allan i'r ysgol. Gellir anfon adroddiadau naill ai yn uniongyrchol at Gofal Cymdeithasol Plant lle mae pryder clir am les neu ddiogelwch plant, neu drafodaethau a gynhelir gyda'r Swyddog Dynodedig ar gyfer Diogelu (Addysg). Hyd yn oed pan wneir honiadau yn erbyn aelod o staff, gwirfoddolwr neu berson mewn sefyllfa ymddiriedaeth nad ydynt yn amlwg yn faterion diogelu, gellir gofyn am gyngor gan y Swyddog Dynodedig ar gyfer Diogelu (Addysg) i gytuno ar ffordd ymlaen.

Yng Nghwm Taf Morgannwg rhoddir y cyngor canlynol i'r holl staff:

1. **Peidiwch â rhannu eich manylion cyswllt personol gyda disgyblion**. Gall hyn roi'r argraff i'r disgybl eich bod chi'n ffrindiau a bydd yn cymylu'r ffiniau proffesiynol sy'n ofynnol rhwng disgyblion a staff. Peidiwch â dod yn ffrindiau â disgyblion neu gyn-ddisgyblion ar wefannau cyfryngau cymdeithasol gan y byddai hyn yn rhoi mynediad iddynt at wybodaeth bersonol. Os oes angen ffôn symudol ar gyfer teithiau ysgol ac ati, dylai'r ysgol ddarparu un. Os oes angen i chi gysylltu â phlant y tu allan i oriau ysgol trwy e-bost ar gyfer gwaith cwrs ac ati, yna dylid defnyddio system TG yn yr ysgol sy'n cael ei wirio a'i monitro gan yr ysgol. Mae darparu eich manylion personol i ddisgyblion yn rhoi staff mewn perygl o honni a chael eu rhoi mewn sefyllfaoedd cyfaddawdu. Bydd ffiniau proffesiynol clir yn amddiffyn disgyblion a staff.

2. **Peidiwch â dod ag eitemau electronig i adeiladau'r ysgol os oes ganddynt unrhyw wybodaeth neu ddelweddau nad ydynt yn briodol.** Bu nifer o ddigwyddiadau lle mae staff wedi methu â diffodd eu Bluetooth pan fyddant yn

yr ysgol. Mae disgyblion wedyn wedi cysylltu â ffonau staff ac wedi anfon deunydd amhriodol neu hyd yn oed wedi cyrchu gwybodaeth bersonol yr aelod o staff. Cofiwch fod gan lawer o liniaduron gyfleuster Bluetooth ac felly'r potensial i ddisgyblion 'chwilio' a threiddio offer o'r fath. Mae gan yr awdurdod ganllawiau clir ynghylch defnyddio Bluetooth ar ei offer/neu addasu i hwyluso technoleg o'r fath. Mae staff wedi colli ffonau symudol/camerâu/tabledi yn y gorffennol, neu wedi cael eu dwyn. Mae disgyblion wedyn wedi cyrchu cynnwys y ddyfais; mae'r aelod o staff yn parhau i fod yn gyfrifol am gynnwys y ddyfais. Os yw'n cynnwys unrhyw ffotograffau penodol ac iaith amhriodol neu jôcs, gallai hyn ddod yn fater disgyblu.

3. **Peidiwch â chysylltu â disgyblion ar eu ffonau symudol personol.** Os oes angen i chi gysylltu â disgybl y tu allan i'r ysgol, dylech gysylltu â rhiant/gofalwr yn gyntaf i gael caniatâd ar bob achlysur. Mewn sefyllfa argyfwng lle mae pryder am les uniongyrchol y disgybl, dylid gwneud galwadau ffôn i ddisgyblion ar eu ffonau symudol personol gyda thyst yn bresennol a nodi'r rhesymeg yn glir.

4. **Peidiwch â thynnu lluniau o blant heb ganiatâd penodol gan eu rhiant/gofalwr.** Mae amlgyfrwng yn datblygu'n gyflym; mae fideo a ffotograffiaeth yn rhan annatod o addysg fodern. Dylid nodi'n glir unrhyw ddelweddau o ddisgyblion, gyda'i bwrpas, ei ddefnydd/dosbarthu arfaethedig a'i storio wedi'i amlinellu i gyfranogwyr a rhieni/gofalwyr cyn iddo gael ei greu. Gallai storio delweddau amlgyfrwng o ddisgyblion heb gynlluniau a chaniatâd dogfenedig achosi anhawster sylweddol i chi a'r ysgol pe bai cwyn. Bydd hyn yn cynnwys deunydd a gynhyrchir at ddibenion addysgu a/neu arholi.

5. **Peidiwch â chael eich temtio i weld/atgynhyrchu delweddau electronig** Os dylech ddarganfod delweddau o natur amhriodol/rhywiol neu os ydych yn cael eich rhybuddio am fodolaeth delweddau, peidiwch â gweld neu argraffu'r delweddau hyn o dan unrhyw amgylchiadau. Efallai y byddwch yn cyflawni trosedd drwy wneud hynny. Dylid diogelu'r eitem cyfryngau, a gofyn am gyngor gan naill ai'r Swyddog Dynodedig dros Ddiogelu (Addysg) neu IAA/MASH. Os ydych chi'n teimlo y gallai'r ddelwedd fod yn drosedd, yna dylech roi gwybod am hyn i SWP drwy ffonio 101. Yn ogystal, mae polisi TG yr awdurdod lleol yn amlinellu ymddygiadau disgwyliedig yr holl staff mewn perthynas â defnyddio a diogelwch TG. Gellir dod o hyd i hyn ar fewnrwyd eich awdurdod lleol.

6. **Byddwch yn ymwybodol o'ch ymddygiad ar y rhyngrwyd gan gynnwys safleoedd cyfryngau cymdeithasol.** Mae gan bob gweithiwr proffesiynol/person mewn swydd o ymddiriedaeth hawl i fywyd teuluol preifat. Fodd bynnag, drwy roi manylion eich bywyd ar y rhyngrwyd, rydych chi'n eu gwneud yn gyhoeddus. Mae gosodiadau diogelwch ar safleoedd cyfryngau cymdeithasol yn enwog am fod yn annibynadwy, ac os ydynt yn methu, ni allwch gael unrhyw wybodaeth yn ôl sy'n gollwng i'r parth cyhoeddus. Ni ddylech dderbyn disgyblion na chyn-ddisgyblion, sydd â chysylltiadau o hyd â'ch ysgol bresennol neu flaenorol, ar eich tudalen gymdeithasol, gan y bydd ganddynt fynediad at eich manylion cyswllt personol a'ch amgylchedd cymdeithasol. Gall hyn aneglur y ffin yn eu meddwl o'r berthynas disgybl/staff.

Yn ogystal, efallai na fydd eich ymddygiad mewn lleoliad cymdeithasol yn eich portreadu yn y ffordd y byddai'r ysgol yn dymuno i'w staff gael eu gweld gan ddisgyblion. Mae'n bwysig eich bod yn gwirio Polisi Cyfryngau Cymdeithasol eich awdurdod lleol i sicrhau eich bod yn cydymffurfio, fodd bynnag, argymhellir i weithwyr naill ai beidio â datgan eu bod yn gweithio i'r ysgol neu fod yn amhenodol, gan y gallai'r cyhoedd dybio bod eich barn yn gynrychioliadol o'r ysgol/lleoliad neu'r awdurdod lleol.Dylai aelodau o'r cyhoedd allu disgwyl lefel o atebolrwydd yn eich ymddygiad ar-lein. Os ydych yn anwybyddu'r pwyntiau rhybuddio yn y canllawiau hyn, rhaid i chi fod yn ymwybodol bod eich ymddygiad ar-lein hefyd yn agored i graffu o dan y gweithdrefnau disgyblu.

7. **Peidiwch â chyfyngu disgyblion ar gyfer materion rheoli ymddygiad, oni bai eu bod wedi'u hyfforddi i wneud hynny.** Bydd awdurdod lleol RhCT/Merthyr Tudful/Pen-y-bont ar Ogwr yn defnyddio model achrededig o ymyrraeth gorfforol fel y rhagnodir o fewn trefniadau lleol. Er mwyn cyflawni eich 'ddyletswydd gofal', gallwch wrth gwrs berfformio ymyrraeth resymol, mewn sefyllfa bywyd neu aelodau (er enghraifft, os yw disgybl yn achosi neu'n debygol o achosi niwed personol difrifol i'w hun a neu eraill). Fodd bynnag, dim ond y rhai sydd wedi'u hyfforddi i wneud hynny y dylid ymgymryd â chyfyngiad fel ymateb i faterion rheoli ymddygiad. Mae ymyriadau corfforol gan staff heb yr hyfforddiant priodol yn cynyddu'r risg o anaf corfforol a chwalu perthynas i ddisgyblion a staff. Mae gan ddisgyblion yr hawl i gwyno os ydynt yn teimlo bod cyfyngiad yn amhriodol, heb hyfforddiant ac awdurdod cydnabyddedig, rydych chi'n gadael eich hun a'r ysgol yn hynod agored i feirniadaeth a reproach.

8. **Cynnal cyswllt priodol bob amser.** Gall disgyblion weithiau ymddangos yn hynod ofidus neu drallodus, ac yn aml, ymateb tosturiol yw cynnig cysur corfforol i leihau'r trallod hwnnw. Dylai staff fod yn ymwybodol o'r rhannau priodol o'r corff ar gyfer cyswllt corfforol â phlant; nid dylai aelod o staff fod yn agosach na rhoi braich o amgylch ysgwydd disgybl neu arni. Er bod cusan ysgafn ar y boch neu ar ben y pen yn aml yn cael ei ystyried yn ymateb 'rhiant', yn bendant nid yw'n briodol i aelod o staff wneud hynny â disgybl. Ni fyddwch yn gwybod barn y plentyn penodol hwnnw am gyswllt corfforol (nac am unrhyw gamdriniaeth nad yw wedi'i datgelu eto), ac fe allech achosi trallod ychwanegol drwy eu cyffwrdd.Yn ogystal, gall plentyn weld eich bwriad mewn ffordd hollol wahanol a gall deimlo'n hynod anghyfforddus/dan fygythiad gan eich ymgais i sicrhau. Ni ddylai staff byth gychwyn cyswllt corfforol, a dylent wneud nodiadau clir os yw disgybl sydd mewn trallod yn cychwyn cyswllt corfforol na ellir ei osgoi.

9. **Peidiwch â rhoi arian neu anrhegion i ddisgyblion oni bai bod yr eitemau hyn yn cael eu cytuno, eu cofnodi a'u cyflenwi gan yr ysgol.** Ar adegau bydd disgyblion yn anghofio arian cinio, dylai hyn gael ei reoli gan y brif swyddfa a chofnodi arian parod yn briodol. Os yw staff yn bwriadu rhoi gwobr i ddisgybl, dylid cytuno ar hyn gan UDRh yr ysgol/lleoliad a'i gofnodi'n glir fel ymateb priodol i gyflawniad y disgybl. Dylai unrhyw gefnogaeth, rhodd neu wobrau fod yr un mor hygyrch i bob disgybl ar deilyngdod ac angen.

10. **Pan fydd disgyblion yn gadael eich ysgol, rydych chi'n parhau i fod mewn sefyllfa awdurdod ac ymddiried ynddynt. Rhaid i chi barhau yn y safonau ymddygiad tuag atynt a fyddai wedi cael eu disgwyl gan yr ysgol/lleoliad trwy gydol eu presenoldeb yn yr ysgol/lleoliad.** Bydd rhai staff yn dod ar draws plant mewn digwyddiadau cymdeithasol, chwaraeon neu gymunedol. Dylai eich ymddygiad aros ar y safon ddisgwyliedig yn yr ysgol, gan y bydd y plant hyn yn parhau i'ch gweld fel cynrychiolydd o'r ysgol a'i gwerthoedd. Rhaid i chi hefyd ystyried y posibilrwydd uchel y bydd gan y plant frodyr a chwiorydd, aelodau o'r teulu neu gymdeithion cymunedol yn dal yn yr ysgol. Mae eich ymddygiad yn debygol o gael ei rannu a'i drafod gyda'r disgyblion presennol. Rhaid i chi hefyd fod yn ymwybodol o dan Ddeddf Troseddau Rhywiol 2003, ei bod yn anghyfreithlon i berson mewn sefyllfa ymddiriedaeth rywiol gyda disgyblion nes eu bod yn 18 oed. Mae swydd ymddiriedaeth yn cynnwys unrhyw oedolyn mewn sefyllfa gyfrifoldeb tuag at ddisgyblion, nid staff addysgu yn unig.

11. **Os bydd unrhyw amgylchiadau a allai effeithio ar y canfyddiad ohonoch chi fel gweithiwr proffesiynol/person mewn sefyllfa o ymddiriedaeth i gymuned yr ysgol yn codi, rhaid i chi roi gwybod am amgylchiadau o'r fath ar unwaith i'r pennaeth/arweinydd lleoliad.** Gall hyn gynnwys materion cam-drin domestig, ymyrraeth Gwasanaethau Plant yn eich teulu, problemau gydag alcohol neu gyffuriau, amhriodoldeb ariannol neu ymddygiad ymosodol yn eich cymuned eich hun. Er mwyn diogelu disgyblion a staff, byddai angen llunio asesiad risg. Byddai amgylchiadau pob unigolyn yn cael eu hystyried mewn cyd-destun, ond mae angen trafodaeth agored a gonest gyda'r pennaeth/arweinydd lleoliad i sicrhau bod unrhyw risgiau canfyddedig yn cael eu lleihau a mesurau rheoli priodol yn cael eu gweithredu.

12. **Os yw unrhyw weithiwr proffesiynol yn destun ymchwiliad heddlu o unrhyw ddisgrifiad, rhaid rhoi gwybod am hyn i'r pennaeth/arweinydd lleoliad ar unwaith.** Mae hyn yn berthnasol i unrhyw ymchwiliad waeth pa fath o drosedd. Mae hyn fel y gall yr ysgol/lleoliad gynnal asesiad risg ar unwaith fel y disgrifir uchod.

13. **Os byddwch yn ymwybodol bod unrhyw aelod o'ch cartref neu deulu agos wedi cyflawni, neu sy'n cael ei ymchwilio amdani, drosedd yn erbyn plentyn, oedolyn agored i niwed neu drosedd dreisgar, dylech roi gwybod i'ch pennaeth/arweinydd lleoliad.** Er efallai na fyddwch yn ymwneud â'r drosedd honedig, oherwydd eich sefyllfa fel person mewn sefyllfa ymddiriedaeth a chynrychiolydd o'r ysgol, mae disgwyliad ohonoch chi fel gweithiwr proffesiynol cyfrifol/person mewn sefyllfa o ymddiriedaeth i rannu gwybodaeth o'r fath. Yn ogystal, gall disgyblion yr ysgol adnabod y person sy'n ymwneud â'r ymchwiliad/trosedd fel cyswllt personol â chi. Mae bob amser y perygl y byddai disgyblion yn gweld y person dan sylw fel oedolyn diogel oherwydd eu cysylltiadau hysbys â chi fel aelod o staff. Byddai angen asesiad risg i ddiogelu disgyblion a chi'ch hun. Os ydych chi'n cael eich ystyried yn cefnogi person sy'n cael ei ymchwilio am, neu sydd wedi'i gyhuddo o droseddau yn erbyn plant, gellir cwestiynu eich gallu i amddiffyn yn ystod eich dydd. Efallai

y bydd angen asesiad risg i sicrhau bod gennych yr ymwybyddiaeth angenrheidiol i ymgymryd â'ch cyfrifoldebau yn briodol o dan yr agenda diogelu.

14. **Diogelu plant yw pryder yr ysgol gyfan. Dylai pob aelod o staff fod yn effro i arwyddion o gamdriniaeth a gwybod i bwy y dylent roi gwybod am unrhyw bryderon neu amheuon.** Fel gweithiwr proffesiynol/person mewn sefyllfa ymddiriedaeth sy'n gweithio gyda phlant, mae gennych ddyletswydd glir i roi gwybod am unrhyw bryderon sydd gennych am blentyn. Gall methu â gwneud hynny arwain at drallod a dioddefaint pellach i'r plentyn ond gall hefyd arwain at ddisgyblu i'r aelod staff dan sylw. Os yw plentyn yn adrodd pryder am weithiwr proffesiynol/person mewn sefyllfa o ymddiriedaeth, rhaid i chi barhau i fod yn wrthrychol, gwrando ac yna adrodd y ffeithiau ar unwaith i'r pennaeth/arweinydd lleoliad (Argymhelliad CLYWCH). Nid eich rôl chi yw barnu'r plentyn, y gweithiwr proffesiynol/person mewn sefyllfa o ymddiriedaeth nac ansawdd a dilysrwydd y wybodaeth.

Mae dyletswydd arnoch i adrodd gwybodaeth o'r fath mewn modd ffeithiol ac amserol. Mae cymorth ar gael i staff sy'n cael eu gadael yn teimlo'n ofidus ar ôl digwyddiad amddiffyn plant neu ddatgeliad.

Mewn amgylchiadau lle mae'r canllawiau hyn yn cyfarwyddo staff i roi gwybod am bryderon i'w pennaeth/arweinydd lleoliad, dylid gwneud yr adroddiadau hyn i gadeirydd y llywodraethwyr/pwyllgor rheoli os yw'r pryderon yn ymwneud â'r pennaeth/arweinydd lleoliad eu hunain.

Cyfrifoldeb yr unigolyn yw gwerthuso eu hunain o'r Polisi Diogelu Ysgol ac ymgyfarwyddo â'r person diogelu dynodedig ar gyfer trefniadau amddiffyn plant. Mae gan yr ysgol gyfrifoldeb i sicrhau bod amddiffyn plant yn rhan annatod o unrhyw sefydlu, a bod diweddariadau rheolaidd ar gael i'r holl staff. Dylai unigolion hefyd roi gwybod am unrhyw bryderon nad yw unrhyw weithiwr proffesiynol arall yn cydymffurfio â'r safonau hyn, naill ai i'w pennaeth/arweinydd lleoliad neu drwy bolisi chwythu'r chwiban yr ysgol neu'r awdurdod lleol. Bwriad y cyngor a restrir yw nid yn unig i wella diogelu plant, ond hefyd i ddiogelu staff.

Bydd disgwyliad clir o safonau ymddygiad yn darparu arweiniad i staff ac yn helpu i sicrhau bod sefyllfaoedd o risg yn cael eu cadw i'r lleiafswm. Fel gweithiwr proffesiynol/person mewn sefyllfa o ymddiriedaeth rydych chi'n gwybod nad yw'r rhan fwyaf o senarios yn cyd-fynd â'r 'canllaw' yn union ac mae'n rhaid i farn broffesiynol ddod i rym. Os oes angen anochel i gymryd camau gweithredu nad ydynt wedi'u hargymell yn y daflen gyngor hon, gwnewch yn siŵr eich bod yn dogfennu eich gweithredoedd gyda rhesymeg dros eich penderfyniad a rhannu'r wybodaeth honno gyda'r person diogelu dynodedig neu'r pennaeth/arweinydd lleoliad cyn gynted â phosibl. Mewn unrhyw achosion lle mae'r pennaeth/arweinydd lleoliad yn cael eu hunain mewn amgylchiadau fel y rhestrir uchod, dylent adrodd eu pryderon i'w cadeirydd llywodraethwyr/pwyllgor rheoli a gofyn am gyngor gan adnoddau dynol a'r Swyddog Dynodedig ar gyfer Diogelu (Addysg).

Mae amddiffyn plant yn **ddyletswydd** nid opsiwn.

ATODIAD 3

Mathau o gam-drin a chamfanteisio

Gallwch hefyd gael mynediad at adnoddau o wefan Bwrdd Diogelu Cwm Taf Morgannwg

Bwrdd Diogelu | Bwrdd Diogelu, Cwm Taf Morgannwg (cwmtafmorgannwgsafeguardingboard.co.uk)

Cam-drin corfforol

Gall cam-drin corfforol gynnwys taro, ysgwyd, taflu, gwenwyno, llosgi neu sgaldio, boddi, mygu neu fel arall, achosi niwed corfforol i blentyn. Gall niwed corfforol hefyd gael ei achosi pan fydd rhiant neu ofalwr yn esgus symptomau salwch plentyn y maent yn gofalu amdano. Gellir disgrifio'r sefyllfa hon fel un ffug neu'n achosi salwch gan ofalwr.

Nid yw defnyddio cosb gorfforol tuag at blant bellach yn amddiffyniad rhesymol ac mae Deddf Plant (Diddymu Amddiffyniad Cosb resymol) (Cymru) 2020 yn diddymu'r amddiffyniad i'r troseddau troseddol presennol o ymosod a batri yn erbyn plentyn.

Canllaw ymarfer:

Gofal Cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

Cam-drin emosiynol

Cam-drin emosiynol yw camdriniaeth emosiynol barhaus o blentyn fel achosi effeithiau andwyol difrifol a pharhaus ar ddatblygiad emosiynol y plentyn. Gall gynnwys cyfleu i blentyn eu bod yn ddiwerth neu'n ddi-gar, yn annigonol neu'n cael eu gwerthfawrogi dim ond i'r graddau y maent yn diwallu anghenion person arall. Gall gynnwys oedran neu ddisgwyliad amhriodol datblygiadol sy'n cael ei osod ar blant. Gall gynnwys achosi i blant deimlo'n ofnus neu mewn perygl yn aml, neu ecsbloetio neu lygredd plant. Mae rhywfaint o gam-drin emosiynol yn gysylltiedig â phob math o gamdriniaeth plentyn, er y gall ddigwydd ar ei ben ei hun.

Cam-drin rhywiol

Mae cam-drin rhywiol yn cynnwys gorfodi neu ddenu plentyn neu berson ifanc i gymryd rhan mewn gweithgareddau rhywiol, p'un a yw'r plentyn yn ymwybodol o'r hyn sy'n digwydd ai peidio. Gall y gweithgareddau gynnwys cyswllt corfforol, gan gynnwys gweithredoedd treiddgar neu anhygoel. Gallant gynnwys gweithgareddau di-gyswllt, megis cynnwys plant wrth edrych ar, neu gynhyrchu deunydd pornograffig neu wrth wylio gweithgareddau rhywiol, neu annog plant i ymddwyn yn rhywiol amhriodol.

Stopiwch Nawr
Cyngor i weithwyr proffesiynol - Gweithio ym maes amddiffyn plant - Stop It Now

Esgeulustod

Esgeulustod yw'r methiant parhaus i ddiwallu anghenion corfforol a/neu seicolegol sylfaenol plentyn, sy'n debygol o arwain at amhariad difrifol ar iechyd neu ddatblygiad y plentyn. Gall gynnwys rhiant neu ofalwr yn methu â darparu bwyd, lloches a dillad digonol, methu â diogelu plentyn rhag niwed neu berygl corfforol, neu'r methiant i sicrhau mynediad at ofal neu driniaeth feddygol briodol. Gall hefyd gynnwys esgeulustod neu anymateb i anghenion emosiynol sylfaenol plentyn.

Canllaw ymarfer:

Gofal Cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

Cam-drin ariannol

Cam-drin ariannol neu faterol, gan gynnwys lladrad, twyll, ecsbloetio, pwysau mewn cysylltiad ag ewyllysiau, eiddo neu etifeddiaeth neu drafodion ariannol, neu gamddefnyddio neu gamfeddiannu eiddo, eiddo neu fudd-daliadau. Fel arfer, dim ond i oedolion mewn perygl y bydd hyn yn berthnasol ond gall fod yn berthnasol i blentyn mewn amgylchiadau fel rhiant yn defnyddio etifeddiaeth neu iawndal plentyn mewn ffordd nad yw'n cyfrannu at les y plentyn.

Nodi niwed sylweddol

Cyflwynodd Deddf Plant 1989 **y cysyniad o niwed sylweddol** fel y trothwy sy'n cyfiawnhau ymyrraeth orfodol mewn bywyd teuluol i amddiffyn plant. Diffinnir niwed sylweddol yn y ddeddfwriaeth fel camdriniaeth neu nam ar iechyd a datblygiad. Mae'n disgrifio effeithiau cam-drin neu esgeulustod rhywiol, corfforol, emosiynol, neu gyfuniad o wahanol fathau. Mae gan awdurdodau lleol ddyletswydd statudol o dan Ddeddf *Plant 1989* adran 47 (1) (b) i wneud ymholiadau, neu achosi ymholiadau, lle mae ganddynt reswm rhesymol i amau bod plentyn sy'n byw, neu sy'n cael ei ganfod yn eu hardal, yn dioddef, neu'n debygol o ddioddef, niwed sylweddol.

Nid oes meini prawf absoliwt i ddibynnu arnynt wrth farnu beth yw niwed sylweddol. Gallai un digwyddiad difrifol o gamdriniaeth, fel digwyddiad o gam-drin rhywiol neu ymosodiad treisgar, fod yn achos niwed sylweddol i blentyn. Fodd bynnag, yn amlach mae niwed sylweddol yn digwydd oherwydd casgliad hirsefydlog o ddigwyddiadau, sy'n torri, yn newid neu'n niweidio datblygiad corfforol a seicolegol plentyn. Mae'r niwed sylweddol sy'n deillio o effaith cyrydol cam-drin hirdymor yn debygol o gael effaith ddofn ar ganlyniadau y plentyn yn y dyfodol.

Ar adeg yr atgyfeiriad, efallai na fydd yn glir a yw plentyn mewn angen neu'n dioddef niwed sylweddol. Dylai'r asesiad cychwynnol sicrhau bod digon o wybodaeth yn cael ei gael gan y gwasanaethau cymdeithasol i wneud barn am natur yr angen a/neu niwed a pha gamau sydd eu hangen. Mae hyn yn gofyn am rannu gwybodaeth rhwng asiantaethau, asesu strwythuredig a dadansoddi, gan gynnwys ystyried barn y plentyn ei hun am ei amgylchiadau yn ôl ei oedran a'i ddealltwriaeth. **Mae asesiad da yn sail hanfodol ar gyfer penderfynu beth yw'r pryderon i'r plentyn, beth sydd angen ei**

newid, a pha wasanaethau ac ymyriadau sydd eu hangen i gyflawni'r newidiadau arfaethedig.

Er mwyn deall a sefydlu niwed sylweddol, mae angen ystyried:

- y cyd-destun teuluol;
- datblygiad y plentyn yng nghyd-destun ei deulu a'i amgylchedd cymdeithasol a diwylliannol ehangach;
- unrhyw anghenion arbennig, megis cyflwr meddygol, anhawster cyfathrebu neu anabledd a allai effeithio ar ddatblygiad a gofal y plentyn o fewn y teulu;
- natur y niwed, o ran camdriniaeth neu'r methiant i ddarparu gofal digonol;
- yr effaith ar iechyd a datblygiad y plentyn; a
- Digonolrwydd gofal rhieni.

Mathau eraill o gam-drin

Cam-drin ar-lein

Mae cam-drin ar-lein yn unrhyw fath o gam-drin sy'n digwydd ar y we, boed hynny trwy rwydweithiau cymdeithasol, chwarae gemau ar-lein neu ddefnyddio ffonau symudol. Gall plant, pobl ifanc ac oedolion mewn perygl brofi seiberfwlio, ymbincio, cam-drin rhywiol, camfanteisio rhywiol neu gam-drin emosiynol. Gall plant ac oedolion mewn perygl fod mewn perygl o gam-drin ar-lein gan bobl maen nhw'n eu hadnabod, yn ogystal â gan ddieithriaid. Gall cam-drin ar-lein fod yn rhan o gam-drin sy'n digwydd yn y byd go iawn (er enghraifft bwlio neu ymbincio) neu efallai y bydd y cam-drin yn digwydd ar-lein yn unig (er enghraifft perswadio plant i gymryd rhan mewn gweithgaredd rhywiol ar-lein). Gall plant ac oedolion mewn perygl deimlo fel nad oes dianc rhag cam-drin ar-lein – gall camdrinwyr gysylltu â nhw ar unrhyw adeg o'r dydd neu'r nos, gall y cam-drin ddod i leoedd diogel fel eu hystafelloedd gwely, a gellir storio delweddau a fideos a'u rhannu â phobl eraill.

Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan
Gofal Cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

Addysg gan yr Asiantaeth Troseddu Genedlaethol: CEOP Education (ymwybyddiaeth o gam-drin a chamfanteisio ar blant ar-lein)
Gweithwyr Proffesiynol | Addysg CEOP (thinkuknow.co.uk)

Cadw'n Ddiogel Ar-lein – Mae amrywiaeth o ganllawiau ar gael yn: -
Storfa - Hwb (llyw.cymru)

NSPCC Cadw Plant yn Ddiogel Ar-lein
Cadw plant yn ddiogel ar-lein | NSPCC

Cam-drin domestig

Diffinnir cam-drin domestig yn Strategaeth Cymru Gyfan ar Gam-drin Domestig fel, 'y defnydd o gam-drin neu drais corfforol a/neu emosiynol, gan gynnwys tanseilio hunanhyder, trais rhywiol neu fygythiad o drais, gan berson sydd neu sydd wedi bod mewn perthynas agos.

Gall cam-drin domestig fynd y tu hwnt i drais corfforol gwirioneddol. Gall hefyd gynnwys cam-drin emosiynol, dinistrio eiddo priod neu bartner, eu hynysu oddi wrth ffrindiau, teulu neu ffynonellau cymorth posibl eraill, bygythiadau i eraill gan gynnwys plant, rheolaeth dros fynediad at arian, eitemau personol, bwyd, cludiant a'r ffôn, a stelcian.

Gall hefyd gynnwys trais a gyflawnwyd gan fab, merch neu unrhyw berson arall sydd â pherthynas agos neu waed â'r dioddefwr/goroeswr. Gall hefyd gynnwys trais a achosir ar, neu a welwyd ganddynt, plant. Rhaid cydnabod effeithiau andwyol eang byw gyda cham-drin domestig i blant fel mater amddiffyn plant. Gall yr effeithiau fod yn gysylltiedig â chyflawniad addysgol gwael, allgáu cymdeithasol ac â throseddau ieuenctid, camddefnyddio sylweddau, problemau iechyd meddwl a digartrefedd rhag rhedeg i ffwrdd. Nid yw cam-drin domestig yn ddigwyddiad "untro"; mae'n aml ac yn barhaus'.

Mae trothwyon ar gyfer ymyrraeth mewn achosion o gam-drin domestig yn parhau i fod yn her i bob asiantaeth ac mae'n bwysig bod trothwy yn cael ei fonitro'n barhaus mewn fforymau perthnasol.

Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan
Gofal cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

Darparu cymorth a chyngor am drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol
Llinell gymorth Byw Heb Ofn | LLYW. CYMRU

Dull Addysg Gyfan tuag at Drais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol yng Nghymru - Canllaw Arfer Da (fel y'i cynhyrchwyd gan Lywodraeth Cymru)
Canllaw arfer da dogfen Saesneg (llyw.cymru)

Radicaleiddio

Mae canllawiau o'r *Strategaeth* Atal Gwrthderfysgaeth yn nodi'r cyfrifoldebau ar gyfer 'awdurdodau penodedig' sy'n cynnwys ysgolion, i gael 'ystyriaeth briodol i'r angen i atal pobl rhag cael eu tynnu i mewn i derfysgaeth'. Diffinnir sylw dyledus fel rhoi pwysau priodol i'r ddyletswydd newydd gan ystyried cyd-destun yr ysgol a'i chymuned. Wrth gyflawni'r ddyletswydd, mae'n ofynnol i ysgolion ddangos protocolau clir ar gyfer sicrhau bod unrhyw siaradwyr gwadd – boed yn cael eu gwahodd gan staff neu gan blant eu hunain – yn addas ac yn cael eu goruchwylio'n briodol.

Bydd gweithdrefnau E-ddiogelwch yr ysgol yn sicrhau nad yw plant yn gallu cael mynediad at ddeunydd anaddas ar safle'r ysgol.

Bydd yr ysgol yn mynd i'r afael ag eithafiaeth ac yn hyrwyddo cydlyniant cymunedol trwy addysgu cwricwlwm eang a chytbwys sy'n hyrwyddo datblygiad ysbrydol, diwylliannol, corfforol a meddyliol disgyblion ac yn eu paratoi ar gyfer cyfleoedd, cyfrifoldebau a phrofiadau bywyd.

Bydd unrhyw siaradwyr sy'n ymweld yn cael eu hasesu ar gyfer addasrwydd a byddant yn cael eu goruchwylio'n briodol.

Bydd yr ysgol yn sicrhau bod yr holl fesurau diogelu yn briodol ac yn gymesur. Mae angen cydbwysedd gan ei bod yn bwysig caniatáu i ddysgwyr fod yn wahanol, arbrofol a chael safbwyntiau cryf ac i herio syniadau gyda thrafodaeth iach. Mae hefyd yn bwysig cadw dysgwyr yn ddiogel rhag pob math o gam-drin ac esgeulustod, gan gynnwys ecsbloetio, bwlio, ymbincio, radicaleiddio, eithafiaeth dreisgar, aflonyddu, troseddau casineb a thrais.

Dylai ysgolion fod yn fannau diogel lle gall plant a phobl ifanc ddeall a thrafod pynciau sensitif, gan gynnwys terfysgaeth a'r syniadau eithafol sy'n rhan o ideoleg terfysgol, a dysgu sut i herio'r syniadau hyn. Nid yw'r ddyletswydd Prevent wedi'i fwriadu i gyfyngu ar drafodaeth ar y materion hyn. Dylai ysgolion, fodd bynnag, fod yn ymwybodol o'u dyletswyddau presennol i wahardd indoctrination gwleidyddol a sicrhau cyflwyniad cytbwys o faterion gwleidyddol.

Strategaeth gwrthderfysgaeth (CONTEST) 2023 - GOV.UK (www.gov.uk)
Atal | Ffurflen Atgyfeirio Gwrthderfysgaeth Plismona Cymru Gyfan - Cymraeg (south-wales.police.uk)

Camfanteisio'n rhywiol ar blant

Mae camfanteisio'n rhywiol ar blant yn fath o gam-drin rhywiol a all gynnwys rhyw o unrhyw fath o weithgaredd rhywiol gyda phlentyn; cynhyrchu delweddau anweddus a/neu unrhyw ddeunydd anweddus arall sy'n ymwneud â phlant. Nid yw plant yn gwirfoddoli i gael eu camfanteisio'n rhywiol ac ni allant gydsynio i'w cam-drin eu hunain. Maent yn cael eu gorfodi neu eu gorfodi. Mae CSE yn cynnwys:

- cyfnewid gweithgarwch rhywiol am daliad;
- cynhyrchu delweddau anweddus;
- ymbincio; a
- masnachu.

Mae codi ymwybyddiaeth gyda phlant a phobl ifanc yn rhan bwysig o'u haddysgu i gadw'n ddiogel a siarad; dylai fod yn rhan o addysg rhyw a pherthnasoedd. Gall ecsbloetio fod ar-lein neu all-lein.

Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan
Gofal cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

Diogelu Plant rhag camfanteisio'n rhywiol ar blant
Diogelu plant rhag camfanteisio'n rhywiol ar blant | LLYW. CYMRU

Cam-drin / Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant | Diogelu, Cwm Taf Morgannwg

Camfanteisio troseddol ar blant (CCE)

Mae camfanteisio troseddol ar blant yn fath o gam-drin plant ac mae angen ymateb diogelu. Mae plant yn ymwneud â gweithgareddau troseddol gan gynnwys symud cyffuriau neu arian sy'n arwain at elw personol i unigolyn, grŵp neu gang troseddol trefnedig. Nid yw plant yn gwirfoddoli i gael eu camfanteisio'n droseddol ac ni allant gydsynio i'w cam-drin eu hunain. Mae CEE yn cynnwys:

- elfen o gyfnewid ac yn dal i fod yn ecsbloetio hyd yn oed o'r gweithgaredd yn ymddangos yn gydsyniol;
- gall gynnwys dulliau cydymffurfio sy'n seiliedig ar rym a / neu ddenu ac yn aml yn cyd-fynd â thrais neu fygythiadau o drais; a
- yn nodweddiadol o ryw fath o anghydbwysedd pŵer o blaid y rhai sy'n cyflawni'r ecsbloetio.

Mae'r math hwn o gam-drin yn gysylltiedig â County Lines. Mae County Lines, fel y'i diffinnir gan Lywodraeth y DU, yn derm a ddefnyddir i ddisgrifio gangiau a rhwydweithiau troseddol cyfundrefnol sy'n ymwneud ag allforio cyffuriau anghyfreithlon i un neu fwy o ardaloedd mewnforio yn y DU, gan ddefnyddio llinellau ffôn symudol pwrpasol neu fath arall o "llinell fargen". Maent yn debygol o ecsbloetio plant ac oedolion sydd mewn perygl i symud a storio'r cyffuriau a'r arian a byddant yn aml yn defnyddio gorfodi, bygyth, trais (gan gynnwys trais rhywiol) ac arfau (Criminal Exploitation of children and Adults at risk: County Lines Guidance; Home Office 2017). Os ydych yn amau bod plentyn yn destun Llinellau Sirol, dylech ffonio 101 a gwneud atgyfeiriad diogelu.

Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan
Gofal cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

Camfanteisio troseddol ar blant ac oedolion agored i niwed: llinellau sirol
Camfanteisio troseddol ar blant ac oedolion agored i niwed: llinellau sirol - GOV.UK (www.gov.uk)

Diffinio camfanteisio troseddol ar blant
Diffinio Camfanteisio Troseddol ar Blant | Cymdeithas y Plant (childrenssociety.org.uk)

Ecsbloetio troseddol a gangiau
Camfanteisio troseddol a gangiau | NSPCC

Caethwasiaeth fodern/masnachu plant

Mae Masnachu Plant yn cynnwys tair elfen:

- Gweithredu: recriwtio, cludo, harbwr ar ôl derbyn, plentyn sy'n cynnwys elfen o symud o un lle i'r llall.
- Camfanteisio: mae tystiolaeth neu reswm rhesymol i gredu bod plentyn yn dioddef camdriniaeth trwy gamfanteisio'n rhywiol, camfanteisio troseddol, llafur gorfodol neu gaethwasiaeth ddomestig, caethwasiaeth, ecsbloetio ariannol, mabwysiadu anghyfreithlon, tynnu organau'r plentyn.
- Yn cynnwys plentyn hyd at 18 oed.

Mae gan y Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan restr o ddangosyddion y dylai ymarferwyr ymgyfarwyddo â nhw ac os oes ganddynt unrhyw bryderon uniongyrchol am blentyn, dylent roi gwybod i'r gwasanaethau brys drwy ffonio 999 a dilyn hyn gydag atgyfeiriad at wasanaethau plant. Pan fo dangosyddion y gallai'r plentyn fod yn ddioddefwr posibl o gaethwasiaeth fodern/masnachu pobl, dylid penderfynu amlasiantaeth i benderfynu a oes angen ffurflen atgyfeirio Mecanwaith Cyfeirio Cenedlaethol (NRM). O dan Ddeddf Caethwasiaeth Fodern 2015, dylid cyfeirio dioddefwyr masnachu neu gaethwasiaeth at yr NRM. Gwasanaeth a sefydlwyd i adnabod a chefnogi dioddefwyr masnachu yn y DU. Bydd Gwarcheidwaid Annibynnol Masnachu Plant yn darparu cymorth arbenigol i blant sy'n cael eu masnachu.

Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan
Gofal cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

Dioddefwyr Caethwasiaeth Fodern: atgyfeirio
Dioddefwyr caethwasiaeth fodern: atgyfeirio - GOV.UK (www.gov.uk)

Mecanwaith Cyfeirio Cenedlaethol
Mecanwaith Cyfeirio Cenedlaethol | ECPAT UK

Plant sy'n cael eu masnachu
Plant sy'n cael eu masnachu | Barnardo's (barnardos.org.uk)

Canllawiau interim ar gyfer Gwarcheidwaid Annibynnol o Fasnachu Plant
Canllawiau interim ar gyfer Gwarcheidwaid Annibynnol sy'n Masnachu Plant - GOV.UK (www.gov.uk)

Masnachu Plant
Yr hyn sydd angen i chi ei wybod am fasnachu plant | NSPCC

Ymddygiad rhywiol cymheiriaid a niweidiol

Gall plant fod yn fygythiad i blant eraill. Weithiau gall perthnasoedd rhwng plant fod yn orfodol, yn amhriodol neu'n ecsbloetio. **Mae angen i bob** plentyn yn y sefyllfaoedd hyn ei anghenion amddiffyn plant a diwallu eu hanghenion gofal a chymorth. Gall offeryn Brook Advisory Traffic Light eich helpu i adnabod a diffinio ymddygiad rhywiol niweidiol.

guidance-for-education-settings-on-peer-sexual-abuse-exploitation-and-harmful-sexual-behaviour.pdf (llyw.cymru)

Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan
Gofal Cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

Offeryn Goleuadau Traffig Brook

Secstio a delweddau hunan-gynhyrchu
Secstio: Ymateb i ddigwyddiadau a diogelu dysgwyr
Pecyn Adnoddau Secstio mewn Ysgolion (llyw.cymru)

Delweddau anweddus o blant: canllawiau i bobl ifanc
Delweddau anweddus o blant: canllawiau i bobl ifanc - GOV.UK (www.gov.uk)

Cyngor y DU dros Ddiogelwch Rhyngrwyd: Ymateb i ddigwyddiadau a diogelu plant a phobl ifanc
sharing-nudes-and-semi-nudes-guidance-for-education-settings-in-wales-final-english-011220.pdf (llyw.cymru)

Plant sydd ar goll o gartref neu ofal

Mae'r rhesymau pam mae plant yn mynd ar goll yn amrywiol, yn gymhleth ac yn unigryw i blant unigol. Am arweiniad ar sut i ymateb pan na ellir dod o hyd i blentyn, cyfeiriwch at y Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan.

Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan
Gofal cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

Plant sy'n ceisio lloches heb gyfeiliant (UASC)

Dylid gweld y plant a'r bobl ifanc hyn fel plant yn gyntaf ac ymfudwyr yn ail. Gall plant ddod i'r wlad fel rhan o deulu, gyda gofalwr oedolion, neu hyd yn oed ar eu pennau eu hunain, sy'n eu gwneud yn fwy agored i niwed. Efallai eu bod wedi bod yn dyst neu wedi profi digwyddiadau trawmatig, wedi dioddef colled neu fod ganddynt rwystrau cyfathrebu neu iaith.

Plant sy'n ceisio lloches heb gyfeiliant: canllawiau i weithwyr proffesiynol | LLYW.CYMRU

Plant Du a Lleiafrifoedd Ethnig (BME)

Mae gwahaniaethau diwylliannol wrth fagu plant, ond nid yw 'diwylliant' yn esgus dros niweidio plentyn. Mae angen bod yn glir am wahaniaethau rhwng arferion diwylliannol penodol nad ydynt yn niweidiol, ac achosion o gam-drin a allai fod yn gysylltiedig â chredoau diwylliannol neu grefyddol.

Dysgwyr lleiafrifoedd ethnig | Is-bwnc | LLYW. CYMRU

Bwlio

Mae gan bawb yr hawl i ddysgu, yn rhydd o ofn bwlio, pa bynnag ffurf y gall y bwlio ei gymryd. Mae seiberfwlio ar gynnydd ac mae'n cynnwys negeseuon testun, sylwadau ar y cyfryngau cymdeithasol neu anfon e-byst maleisus. Mae'n bwysig bod gan ysgolion ddiwylliant lle mae pawb yn ddiogel ac yn gynhwysedig a'u bod yn camu i mewn yn gyflym i atal bwlio.

Bwlio mewn ysgolion | Is-bwnc | LLYW. CYMRU

Bwlio - Children's Commissioner for Wales (childcomwales.org.uk)

Cam-drin plant sy'n gysylltiedig â diwylliant, crefydd neu ofergoeliaeth

Diwylliant

Wrth feddwl am ddiogelu plant rhag cam-drin sy'n gysylltiedig â thraddodiad, diwylliant, crefydd neu ofergoeliaeth, mae'n bwysig cael rhywfaint o ddealltwriaeth o sut mae diwylliant a thraddodiad yn dylanwadu ar ymddygiadau ac arferion penodol. P'un a yw pobl yn byw mewn cymunedau sefydledig neu'n newydd gyrraedd Cymru, mae cynnal eu traddodiadau, eu diwylliant a'u crefydd cartref yn bwysig iawn a bydd teuluoedd yn aml yn dymuno trosglwyddo'r gwerthoedd hyn i'w plant. Yn y cyd-destun hwn dylid cofio nad yw cam-drin plant byth yn dderbyniol mewn unrhyw gymuned, mewn unrhyw ddiwylliant, mewn unrhyw grefydd, o dan unrhyw amgylchiadau.

Cam-drin ar sail 'anrhydedd'

Mae trosedd anrhydedd yn cynnwys cam-drin a/neu drais, gan gynnwys llofruddiaeth, a gyflawnwyd gan bobl sydd eisiau amddiffyn enw da eu teulu neu eu cymuned. Gall hefyd fod ar ffurfiau o ddychryn, rheolaeth orfodol neu blacmel.

Priodas dan orfod
Mae priodas dan orfod yn arfer diwylliannol annerbyniol; mae'n gam-drin plant ac yn fath o drais yn erbyn menywod a merched. Mae priodas dan orfod yn anghyfreithlon yn y DU. At ddibenion y gyfraith droseddol yng Nghymru a Lloegr, mae priodas dan orfod yn un sy'n digwydd heb ganiatâd llawn a rhydd un neu'r ddau barti.

Priodas dan orfod: canllawiau i weithwyr proffesiynol | LLYW. CYMRU

Trais ar sail anrhydedd a phriodas dan orfod | LLYW. CYMRU

Anffurfio organau cenhedlu benywaidd (FGM)

Gelwir Anffurfio Organau Cenhedlu Benywaidd hefyd yn Enwaediad Benywaidd neu Dorri Cenhedlu Benywaidd (FGC) ac mae'n arfer diwylliannol traddodiadol. Mae'r weithdrefn yn achosi canlyniadau iechyd tymor byr a hirdymor difrifol, gan gynnwys

anawsterau gyda genedigaeth, gan achosi perygl i'r fam a'r plentyn a phroblemau iechyd meddwl. Nid oes gan FGM unrhyw fanteision iechyd, ac mae'n achosi niwed sylweddol.

Mae'r Swyddfa Gartref hefyd wedi cynhyrchu canllawiau aml-asiantaeth sy'n amlinellu'r camau y dylid eu cymryd gan weithwyr proffesiynol rheng flaen, fel athrawon, gweithwyr iechyd proffesiynol, swyddogion heddlu a gweithwyr cymdeithasol, i amddiffyn merched a menywod a chynnig y gefnogaeth sydd ei angen arnynt. Mae adrodd am achosion o FGM yn ddyletswydd orfodol fel y nodir yn Neddf FGM 2003.

Yn y DU, mae pob math o FGM5 yn anghyfreithlon o dan Ddeddf Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod 2003. Mae'n drosedd (waeth beth fo'u cenedligrwydd a'u statws preswylio) i:

- perfformio FGM yn y DU;
- cynorthwyo i gynnal FGM yn y DU;
- cynorthwyo merch i gyflawni FGM arni ei hun yn y DU; a
- cynorthwyo gan y DU, person nad yw'n aelod o'r DU i gynnal FGM y tu allan i'r DU ar ddinesydd o'r DU neu breswylydd parhaol yn y DU.

Mae'r Ddeddf hefyd yn ei gwneud hi'n drosedd, am y tro cyntaf, i ddinasyddion y DU neu drigolion parhaol y DU i:

- perfformio FGM dramor;
- cynorthwyo FGM a gynhelir dramor gan ddinesydd o'r DU neu breswylydd parhaol yn y DU – mae hyn yn cynnwys mynd â merch dramor i gael ei chyflawni i FGM;
- cynorthwyo o'r tu allan i'r DU i FGM gael ei gynnal dramor gan berson nad yw'n aelod o'r DU ar ferch neu fenyw sy'n ddinesydd o'r DU neu'n barhaol o'r DU preswylydd – mae hyn yn cynnwys mynd â merch dramor i fod yn destun FGM; a
- cynorthwyo merch i berfformio FGM arni ei hun y tu allan i'r DU, hyd yn oed mewn gwledydd lle mae'r arfer yn gyfreithlon.

Dylai unrhyw wybodaeth neu bryder bod plentyn mewn perygl uniongyrchol o FGM arwain at atgyfeiriad amddiffyn plant ar unwaith.

Os oes gennych bryderon y gallai merch neu fenyw ifanc gael ei chymryd dramor ar gyfer FGM, dylech hefyd gysylltu â'r Swyddfa Dramor a'r Gymanwlad. Mae FORWARD yn sefydliad yn y DU sy'n darparu cefnogaeth, cwnsela a lle diogel i ferched a menywod siarad am eu profiadau. Gallant hefyd addysgu a gweithio gyda theuluoedd i atal FGM rhag digwydd i unrhyw ferched eraill yn y teulu.

Mae gan yr NSPCC linell gymorth 24 awr ar gyfer unrhyw un sy'n poeni bod plentyn mewn perygl o FGM neu wedi cael FGM. Gallwch ffonio 0800 028 3550 neu gallwch anfon e-bost at fgmhelp@nspcc.org.uk

Anffurfio organau cenhedlu benywod: canllawiau i weithwyr proffesiynol | LLYW.CYMRU

Cam-drin Plant sy'n gysylltiedig â ffydd neu gred (CALFB)

Nid yw cam-drin neu esgeulustod plant sy'n gysylltiedig â ffydd neu gred wedi'i gyfyngu i un ffydd, cenedligrwydd, grŵp ethnig neu gymuned. Nid yw pawb sydd â chred o'r fath yn mynd ymlaen i niweidio plant. Fodd bynnag, gall rhai credoau ac ofergoelion arwain at gam-drin plant.

Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan
Gofal cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

ATODIAD 4

Siart Llif Atgyfeirio

Pen-y-bont ar Ogwr

Bridgend Schools Referral FlowChart.c

Merthyr Tudful

Merthyr Schools Referral FlowChart.c

Rhondda Cynon Taf

Siart Llif.docx

Siart Llif - Ysgolion RhCT

Os oes argyfwng ac os ydych chi o'r gred bod y plentyn mewn perygl uniongyrchol, ffoniwch yr heddlu ac yna dilynwch y llwybr atgyfeirio.

Mewn achos lle bo plentyn/person ifanc yn rhoi gwybod am achos o gam-drin neu esgeulustod, DDYLEN NHW DDIM (na'r camdriniwr honedig) gael eu holi ymhellach. Dylid gwrando arnyn nhw yn ofalus gan ddangos parch a heb eu barnu gan ***gadw cofnodion o'r hyn sy'n cael ei ddweud.*** Fodd bynnag, efallai y bydd angen ceisio manylion am amgylchiadau, llinell amser ac ati wrth gasglu rhagor o wybodaeth/amgylchiadau.

Pryderon wedi'u nodi ynghylch plentyn neu berson ifanc

Trafodwch gyda'ch Swyddog Diogelu Dynodedig

Pryderon wedi'u nodi ynghylch person mewn swydd o ymddiriedaeth

Trafodwch gyda'ch Pennaeth/Cadeirydd y Corff Llywodraethu (lle bo'n briodol)

Os nad ydych chi'n siŵr ynglŷn â gwneud atgyfeiriad ynghylch plentyn, mae modd cael Cyngor am Ddiogelu gan y Cydlynydd Addysg Hwb Diogelu Aml-asiantaeth (MASH)
01443 743730
Dylid rhannu adroddiadau llafar eraill gyda'r
Gwasanaeth GCC ar 01443 743730
Os nad ydych chi'n siŵr ynglŷn â gwneud atgyfeiriad ynghylch gweithiwr proffesiynol/person mewn ymddiriedaeth, mae modd cael Cyngor am Ddiogelu gan y
Swyddog Diogelu Dynodedig
01443 490120 neu e-bostio CarfanAdolyguAmddiffynPlant@rhondda-cynon-taf.gov.uk.

Ystyrir bod angen gofal a chymorth y Gwasanaethau i Blant ar y plentyn/person ifanc

*Trafod yr atgyfeiriad gyda rhieni/cynhalwyr
*Cael caniatâd rhiant/cynhaliwr i wneud yr atgyfeiriad
*C1 i'w anfon i'r Gwasanaeth GCC

Ystyrir bod y plentyn/person ifanc mewn risg o niwed arwyddocaol

*Ystyriwch rannu'r pryder gyda'r rhiant/cynhaliwr oni bai bod hynny'n rhoi'r plentyn mewn mwy o berygl (os ydych chi'n ansicr, ceisiwch gyngor)
*Os yw'n briodol, cysylltwch â'r Gwasanaeth GCC dros y ffôn i rannu'r pryder yn ymwneud ag amddiffyn plant
*Dylid anfon atgyfeiriadau ysgrifenedig cyn gynted â phosibl ond dim hwyrach na 24 awr

Plentyn/person ifanc wedi gwneud honiad am weithiwr proffesiynol/person mewn ymddiriedaeth

*Dylai rhieni gael gwybod pan fydd honiadau'n cael eu gwneud (gofynnwch am gyngor os ydych chi'n ansicr pryd i wneud hyn neu faint i'w rannu)
* Ystyriwch angen y plentyn am ofal a chymorth neu amddiffyn plant fel y nodir yn y siart llif uchod
*Does dim angen caniatâd y rhieni/cynhalwyr i atgyfeirio'r gweithiwr proffesiynol
*Dylid nodi C1 ar gyfer y plentyn/gweithiwr proffesiynol neu'r ddau yn glir
*C1 i'w anfon i'r Gwasanaeth GCC

Rhaid atgyfeirio pryderon sy'n ymwneud â Therfysgaeth gan ddefnyddio'r ffurflen atgyfeirio PREVENT ar-lein

Tu Allan i Oriau Swyddfa Arferol Cysylltwch â'r Garfan ar Ddyletswydd ar gyfer Argyfyngau Atgyfeiriadau - 01443 424101
CarfanArDdyletswyddGwaithCymdeithasol@rctcbc.gov.uk

Rhaid anfon pob Atgyfeiriad i CarfanGCC@rctcbc.gov.uk iddyn nhw gael eu prosesu.

ATODIAD 5

Polisi Ymwelwyr a Siaradwyr Allanol

Cyflwyniad

Mae gan ysgolion ddyletswydd gyfreithiol i ofalu am iechyd, diogelwch, diogelwch a lles eu disgyblion a'u staff bob amser. Mae'r ddyletswydd gofal hon yn ymgorffori'r ddyletswydd i ddiogelu pob disgybl rhag darostwng unrhyw fath o niwed, cam-drin neu esgeulustod. Cyfrifoldeb y corff llywodraethu ac uwch arweinwyr yw sicrhau bod y ddyletswydd hon yn ddigyfaddawdu bob amser.

Felly, mae ysgolion yn mynnu bod pob ymwelydd yn cydymffurfio â'r polisi a'r gweithdrefnau canlynol.

Cyfrifoldeb polisi

Mae'r pennaeth yn gyfrifol am weithredu, cydlynu ac adolygu'r polisi hwn. Bydd y person hwn hefyd yn gyfrifol am gysylltu â'r arweinydd Amddiffyn Plant dynodedig yn yr ysgol fel y bo'n briodol.

Nod

Diogelu pob plentyn o dan gyfrifoldeb yr ysgol yn ystod oriau ysgol ac yn ystod gweithgareddau y tu allan i'r ysgol a drefnir gan yr ysgol. Y nod yw sicrhau bod disgyblion yn gallu dysgu a mwynhau profiadau allgyrsiol mewn amgylchedd lle maent yn ddiogel rhag niwed.

Amcanion

Cael protocol a gweithdrefn glir ar waith ar gyfer derbyn ymwelwyr allanol i'r ysgol sy'n cael ei ddeall gan yr holl staff, llywodraethwyr ysgol, ymwelwyr a rhieni sy'n cydymffurfio â chanllawiau amddiffyn a diogelu plant.

Ble ac i bwy mae'r polisi yn berthnasol

Mae gan yr ysgol reolaeth a chyfrifoldeb am ei disgyblion unrhyw le ar safle'r ysgol yn ystod oriau ysgol arferol, yn ystod gweithgareddau ar ôl ysgol ac ar weithgareddau oddi ar y safle wedi'u trefnu (a'u goruchwylio).

Mae'r polisi yn berthnasol i:

- yr holl staff a staff nad ydynt yn addysgu a gyflogir gan yr ysgol;
- pob ymwelydd allanol sy'n mynd i mewn i safle'r ysgol yn ystod y diwrnod ysgol neu ar gyfer gweithgareddau ar ôl ysgol;
- pob llywodraethwr ysgol;
- pob rhiant a gwirfoddolwr;

- pob disgybl;
- personél arall sy'n gysylltiedig ag addysg (staff cynghori ALl, arolygwyr);
- adeiladu a chynnal a chadw a phob contractwr annibynnol arall sy'n ymweld ag adeiladau'r ysgol; a
- contractwyr annibynnol a all gludo myfyrwyr ar fysiau mini neu mewn tacsis.

Ymwelwyr â'r ysgol

Cyn i ymwelydd gael ei wahodd i'r ysgol, rhaid hysbysu'r pennaeth neu aelod o'r uwch dîm arweinyddiaeth, gydag esboniad clir ynghylch perthnasedd a phwrpas yr ymweliad a dyddiad ac amser arfaethedig yr ymweliad. Rhaid rhoi caniatâd gan aelod o'r uwch dîm arweinyddiaeth cyn gofyn i ymwelydd ddod i'r ysgol. Bydd y pennaeth yn cynghori am lefel y goruchwyliaeth a'r gwiriadau cyn yr ymweliad sydd eu hangen:

- Rhaid i ymwelwyr adrodd i'r dderbynfa yn gyntaf. Ni chaniateir i unrhyw ymwelydd fynd i mewn i'r ysgol trwy unrhyw fynedfa arall.
- Yn y dderbynfa, rhaid i bob ymwelydd nodi pwrpas eu hymweliad a phwy sydd wedi eu gwahodd. Bydd hyn yn cael ei wirio gan yr aelod o staff sy'n derbyn.
- Gofynnir i bob ymwelydd lofnodi'r Cofnod Ymwelwyr sydd bob amser yn cael ei gadw yn y dderbynfa.
- Bydd yn ofynnol i bob ymwelydd, gan gynnwys contractwyr, wisgo bathodyn adnabod. Rhaid rhoi'r gweithdrefnau gwacáu i'r ymwelydd.
- Gwnewch yn siŵr bod ymwelwyr yn cydymffurfio â'r polisi peidio ag ysmygu ledled safle'r ysgol.
- Rhaid rhoi gwybod am bob damwain i swyddfa'r ysgol lle gellir cwblhau Ffurflen Adroddiad Damweiniau.
- Bydd ymwelwyr yn cael eu hebrwng i'w pwynt cyswllt NEU gofynnir i'w pwynt cyswllt ddod i'r dderbynfa i dderbyn yr ymwelydd. Yna bydd y cyswllt yn gyfrifol amdanynt tra byddant ar y safle. Ar hyn o bryd nid yw'n bolisi LA i bob ymwelydd ysgol gael ei wirio DBS, fodd bynnag, ystyrir bod hyn yn arfer gorau.

Ymadawiad ymwelwyr o'r ysgol

Wrth adael yr ysgol, dylai ymwelwyr adael drwy'r dderbynfa ac:

- nodi eu hamser gadael ar y Cofnod Ymwelwyr ochr yn ochr â'u cofnod cyrraedd;
- dychwelyd bathodyn adnabod i'r dderbynfa; a
- Dylai aelod o staff hebrwng yr ymwelydd i'r maes parcio staff (gan sicrhau nad yw'r ymwelydd yn ail-fynd i mewn i safle'r ysgol, gan dorri diogelwch o bosibl).

Ymwelwyr anhysbys/diwahoddiad i'r ysgol

Dylid herio unrhyw ymwelydd â safle yr ysgol nad yw'n gwisgo bathodyn adnabod yn gwrtais i holi pwy ydyn nhw a'u busnes ar safle'r ysgol.

Yna dylid eu hebrwng i'r dderbynfa i lofnodi llyfr yr ymwelydd a rhoi bathodyn adnabod iddynt. Yna bydd y gweithdrefnau o dan "Ymwelwyr â'r Ysgol" uchod yn berthnasol.

Os bydd yr ymwelydd yn gwrthod cydymffurfio, dylid gofyn iddynt adael y safle ar unwaith a dylid hysbysu'r Pennaeth (neu'r Person Diogelu Dynodedig) yn brydlon.

Bydd y pennaeth neu'r DSP yn ystyried y sefyllfa ac yn penderfynu a oes angen hysbysu'r heddlu.

Os bydd ymwelydd anhysbys / diwahoddiad yn mynd yn ymosodol neu'n ymosodol, gofynnir iddynt adael y safle ar unwaith a rhybuddir y bydd cymorth yr heddlu yn cael ei alw os nad ydynt yn gadael tiroedd yr ysgol.

Datblygu staff

Fel rhan o'u sefydlu, bydd staff newydd bob amser yn cael eu gwneud yn gyfarwydd â'r polisi hwn ar gyfer ymwelwyr allanol a gofynnir iddynt sicrhau cydymffurfiaeth â'i weithdrefnau.

Bydd y polisi hwn ar gael i'r holl staff a rhieni ar y wefan ac wedi'i gynnwys fel rhan o'r Llawlyfr Staff.

Rhestr ymwelwyr wedi'i gymeradwyo

Bydd yr ysgol yn cadw rhestr ymwelwyr gymeradwy ar gyfer ymwelwyr sy'n ymweld â safle'r ysgol yn aml i ymgymryd â gwaith o fewn yr ysgol (gan gynnwys contractwyr a staff cyflenwi a peripatetig). Er mwyn bod yn gymwys ar gyfer y rhestr hon, rhaid i'r ymwelydd fod wedi dangos, cyn yr ymweliad:

- mae ganddynt wiriad DBS gwell clir cyfredol ac mae copi o hyn wedi'i gofrestru ar Gofnod Canolog yr Ysgol;
- mae gwiriad gwahardd plant clir DBS cyfredol wedi'i gynnal; a
- RHAID i ymwelwyr ar y Rhestr Gymeradwy ddilyn yr un gweithdrefnau wrth fynd i mewn i'r safle (hynny yw, dod i'r dderbynfa a llofnodi log yr ymwelwyr).

Bydd copi o'r rhestr ymwelwyr gymeradwy bob amser yn cael ei gadw y tu ôl i'r dderbynfa.

Siaradwyr allanol

Mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith i bob ysgol addysgu cwricwlwm eang a chytbwys sy'n hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, diwylliannol, meddyliol a chorfforol disgyblion ac yn eu paratoi ar gyfer cyfleoedd, cyfrifoldebau a phrofiadau bywyd. Rhaid iddynt hefyd hyrwyddo cydlyniant cymunedol. Mae ysgolion yn cydnabod y cyfraniad a'r gwerth pwysig y gellir ei ennill o ganiatáu i ymwelwyr a sefydliadau allanol fynd i mewn i'r ysgol i gefnogi hyn.

Mae canllawiau o'r *Strategaeth Atal* Gwrthderfysgaeth a ddaeth i rym o Orffennaf 1af, 2015, yn nodi'r cyfrifoldebau ar gyfer 'awdurdodau penodedig' sy'n cynnwys ysgolion, i gael 'ystyriaeth briodol i'r angen i atal pobl rhag cael eu tynnu i mewn i derfysgaeth'. Wrth gyflawni'r ddyletswydd, mae'n ofynnol i ysgolion ddangos

protocolau clir ar gyfer sicrhau bod unrhyw siaradwyr sy'n ymweld – p'un a ydynt wedi'u gwahodd gan staff neu gan blant eu hunain – yn addas ac yn cael eu goruchwylio'n briodol.

Dylai ysgolion fod yn fannau diogel lle gall plant a phobl ifanc ddeall a thrafod pynciau sensitif, gan gynnwys terfysgaeth a'r syniadau eithafol sy'n rhan o ideoleg terfysgol, a dysgu sut i herio'r syniadau hyn. Nid yw'r ddyletswydd Prevent wedi'i fwriadu i gyfyngu ar drafodaeth ar y materion hyn. Dylai ysgolion, fodd bynnag, fod yn ymwybodol o'u dyletswyddau presennol i wahardd indoctrination gwleidyddol a sicrhau cyflwyniad cytbwys o faterion gwleidyddol. Mae'r dyletswyddau hyn yn cael eu gosod ar ysgolion a gynhelir gan adrannau 406 a 407 o Ddeddf Addysg 1996.

Bydd yn rhaid i ysgolion wneud penderfyniadau ynghylch priodoldeb neu addasrwydd siaradwyr allanol. Ar adegau efallai y bydd yn ofynnol i ysgolion fetio neu gynnal gwiriadau cefndir ar gyfer siaradwyr allanol. Os yw ysgolion yn cael trafferthion yn y maes hwn, yna dylai'r ysgol gysylltu â'r awdurdod lleol am gyngor a chymorth.

Canllawiau penodol i aelodau o staff sy'n trefnu ymweliadau gan asiantaethau allanol a siaradwyr

Dylai'r holl staff ysgol sy'n ymwneud â threfnu ymweliadau gan asiantaethau a siaradwyr allanol ddilyn y gweithdrefnau canlynol:

- Cyn yr ymweliad, rhaid i'r trefnydd drafod gyda'r ymwelydd sut y bydd eu sesiwn yn ychwanegu gwerth at brofiad dysgu'r disgyblion.
- Sicrhau bod deilliannau dysgu ymwelwyr/asiantaethau allanol yn ategu rhaglenni neu gynlluniau gwaith arfaethedig yr ysgol ac yn unol â pholisïau'r ysgol.
- Byddwch yn hyderus bod gan yr ymwelydd/asiantaeth allanol yr arbenigedd angenrheidiol yn y pwnc y maent yn ei gyflwyno ynghyd â'r profiad a'r sgiliau angenrheidiol i gyflwyno sesiynau sy'n briodol i'w hoedran ac yn ffeithiol gywir.
- Trafod a chytuno ar nodau/canlyniadau dysgu dymunol y sesiwn, ffiniau proffesiynol, gan gynnwys cyfrifoldeb am ddisgyblaeth yn yr ystafell ddosbarth.
- Hysbysu pob ymwelydd/asiantaeth allanol o'r holl wybodaeth i sicrhau bod pob disgybl yn cael ei gynnwys. Gall hyn gynnwys oedran a chymhareb disgyblion, cefndir, ethnigrwydd a diwylliant disgyblion ac anghenion addysgol arbennig (os yw'n berthnasol).
- Rhowch gyswllt ysgol enedig i bob ymwelydd.
- Sicrhau bod y gweithgaredd yn bodloni canllawiau iechyd a diogelwch. Os yw'n briodol, cynnal asesiad risg o'r gweithgaredd/sesiwn.
- Rhaid i staff sicrhau bod ymwelwyr o'r fath yn ymwybodol o weithdrefnau diogelu'r ysgol a chaniatáu mynediad at bolisïau fel amddiffyn plant, diogelu, ac asesiadau risg.
- Rhaid i bob aelod o staff roi gwybod i staff yr ysgol berthnasol am ymweliad a chylch gwaith arfaethedig yr ymwelydd (er enghraifft, pennaeth, staff y swyddfa).
- Sicrhau bod yr aelodau staff perthnasol, (er enghraifft athro dosbarth, yn bresennol yn ystod y sesiwn gan eu bod yn gyfrifol am ddisgyblaeth dosbarth, monitro a gwerthuso).
- Sicrhau bod y disgyblion yn cael amser i fyfyrio ar yr hyn maen nhw wedi'i ddysgu.

Rhaid i siaradwyr ac ymwelwyr allanol sicrhau eu bod yn cydymffurfio â deddfwriaeth y DU. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i siaradwyr ac ymwelwyr sicrhau nad ydynt yn torri hawliau eraill nac yn gwahaniaethu yn eu herbyn. Ni ddylai eu lleferydd neu y modd ei fynegi fod yn drosedd, yn fygythiad i drefn gyhoeddus, yn fygythiad i iechyd a diogelwch unigolion, annog eraill i gyflawni gweithredoedd troseddol, neu fod yn groes i hawliau sifil a dynol unigolion. **Mae'n drosedd i 'ysgogi casineb' yn erbyn pobl eraill ar sail grefyddol neu hiliol.**

Bydd pob siaradwr yn cael ei wneud yn ymwybodol o'u cyfrifoldeb i gydymffurfio â'r gyfraith, a pholisïau amrywiol yr ysgol, gan gynnwys:

- rhaid iddynt beidio â mynd yn groes i werthoedd sylfaenol Prydain democratiaeth, rheolaeth y gyfraith, rhyddid unigol a pharch a goddefgarwch i'r rhai sydd â gwahanol gredoau a chredoau;
- rhaid iddynt beidio ag annog casineb, trais na galw am dorri'r gyfraith;
- ni chaniateir iddynt annog, clodfori neu hyrwyddo unrhyw weithredoedd terfysgaeth gan gynnwys unigolion, grwpiau neu sefydliadau sy'n cefnogi gweithred o'r fath; ac
- Rhaid iddynt beidio â lledaenu eithafiaeth, radicaleiddio, casineb neu anoddefgarwch yng nghymuned yr ysgol a thrwy hynny helpu i amharu ar gytgord cymdeithasol a chymunedol.

Os yw siaradwr allanol neu ymwelydd allanol yn mynd yn groes i'r canllawiau hyn, mae'r ysgol yn cadw'r hawl i gau digwyddiad ar unwaith ac i wahardd y siaradwr neu'r ymwelydd hwnnw o'r safle.

Mae'r penderfyniad i roi caniatâd gwrthod i unrhyw siaradwr yn y pen draw yn gorwedd ar bob ysgol.

Ystafelloedd gweddi

Nid oes unrhyw ofyniad i gynnig unrhyw gyfleusterau ar wahân ar gyfer arsylwi crefyddol, ond mae llawer o ysgolion yn cydnabod ei bod yn arfer da darparu cyfleuster sy'n darparu ar gyfer disgyblion a staff o grefydd neu gred benodol. Wrth wneud hynny, mae ysgolion yn dangos ymwybyddiaeth a pharch at y cymunedau amrywiol y maent yn eu gwasanaethu.

Bydd yr holl gyngor blaenorol am siaradwyr allanol yn berthnasol a dylai ysgolion sicrhau eu bod yn gwybod beth sy'n digwydd mewn ystafelloedd gweddi. Dylai aelodau staff bob amser fod ar gael i oruchwylio gweithgareddau mewn ystafelloedd gweddi.

Dim ond yn Saesneg a Chymraeg y dylid arddangos unrhyw arwyddion neu bosteri sy'n gysylltiedig â gweddïau neu grefydd.

Cyngor Awdurdodau Lleol
Anogir yr ysgol i gysylltu ag Uwch Dîm Rheoli/Tîm Diogelu'r awdurdod lleol os oes unrhyw bryderon am siaradwyr allanol. Caniatewch ddigon o amser i gynnal gwiriadau.

Mae'r **broses Sianel** wedi'i sefydlu fel rhan o'r **elfen 'Atal' o Strategaeth 'Cystadleuaeth' Gwrthderfysgaeth y Llywodraethau.**

Mae Channel yn darparu mecanwaith i:

- nodi unigolion a grwpiau sydd mewn perygl o gael eu tynnu i eithafiaeth dreisgar;
- asesu natur a maint y risg a'r bregusrwydd hwnnw; ac
- Cyfeirio achosion at banel aml-asiantaeth i ddatblygu'r pecyn cymorth mwyaf priodol i ddiogelu'r rhai sydd mewn perygl.

Fodd bynnag, os yw unrhyw aelod o staff yn credu bod plentyn mewn perygl uniongyrchol, yna mae angen iddynt gysylltu â'r Heddlu ar 999. Os ydych chi'n credu bod plentyn mewn perygl o niwed sylweddol, yna mae angen llenwi ffurflen C1 a'i hanfon at y MASH/IAA yn unol â'r broses a amlinellir yn y polisi Diogelu Plant Ysgolion. Yn ogystal, mae angen atgyfeirio deuol at Wrthderfysgaeth gan ddefnyddio'r ffurflen atgyfeirio Atal ar-lein y cyfeirir atynt yn adran 8 o Bolisi Diogelu Ysgolion enghreifftiol Bwrdd Diogelu Cwm Taf Morgannwg.

Mae hyn mewn perthynas â phob achos pryder gan gynnwys plant a phobl ifanc.

Polisïau cysylltiedig

Dylid darllen y polisi a'r gweithdrefnau hyn ar y cyd â pholisïau ysgolion cysylltiedig eraill, gan gynnwys:

- Polisi Diogelu ac Amddiffyn Plant.
- Polisi Iechyd a Diogelwch.
- Cyngor Merthyr Tudful Polisi DBS a Pholisi Recriwtio Diogelach.
- Cyngor Rhondda Cynon Taf Polisi DBS a Pholisi Recriwtio Diogelach.
- Polisi DBS Cyngor Pen-y-bont ar Ogwr

ATODIAD 6

Canllawiau ar drosglwyddo dogfennau amddiffyn plant

Er mwyn galluogi pontio llyfn rhwng ysgolion, mae angen anfon yr holl ddogfennau amddiffyn plant i'r sefydliad addysgol perthnasol y bydd y plentyn yn cael ei gofrestru ynddo. Bydd hyn yn sicrhau bod yr ysgol sy'n derbyn yn cael ei hysbysu'n well am **holl** anghenion y plentyn.

'Pan fydd plant yn gadael y sefydliad, gwnewch yn siŵr bod y ffeil amddiffyn plant yn cael ei gopïo ar gyfer y sefydliad newydd cyn gynted â phosibl ond yn cael ei throsglwyddo ar wahân i'r brif ffeil disgyblion, gan sicrhau y dylid cael tramwy diogel a chadarnhad derbyn.' (Atodiad B: Cadw Plant yn Ddiogel mewn Addysg – Canllawiau Statudol ar gyfer Ysgolion a Colegau – Gorffennaf 2015)

Cyflwyniad

Mae'r canllawiau statudol mewn perthynas â Rhan 7 (diogelu) Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) 2014 yn nodi bod "cadw plant yn ddiogel yn gyfrifoldeb pawb". Rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau i hyrwyddo cydweithrediad rhwng y swyddogion perthnasol, a bydd hyn yn cynnwys addysg.

Brandon *et al* (2013), cynhaliodd astudiaeth i 'Dysgu Newydd o Adolygiadau o Achosion Difrifol: adroddiad dwy flynedd 2009-11', lle'r oedd 'pwysigrwydd gwybodaeth lawn, gywir a hygyrch yn thema gyffredin ar draws asiantaethau. Roedd yr angen am rannu gwybodaeth yn well, rhwng asiantaethau ac o fewn asiantaethau, yn ganolog i lawer o'r argymhellion a wnaed'.

Nid yw Deddf Diogelu Data 1998 yn rhwystr i rannu gwybodaeth ond mae'n darparu fframwaith i sicrhau bod gwybodaeth bersonol yn cael ei rhannu'n briodol.

Mae cofnodion wedi'u cadw'n dda yn hanfodol i arferion diogelu ac amddiffyn plant da. Dylai pob aelod o staff fod yn glir ynghylch yr angen i gofnodi ac adrodd pryderon am blentyn neu blant yn yr ysgol neu'r lleoliad addysgol. Mae'r Person Diogelu Dynodedig (DSP) yn gyfrifol am gofnodion o'r fath ac, yn y pen draw, y ffeil amddiffyn/diogelu plant. Ar adegau pontio, mae'n gyfle i gynllunio a rhannu gwybodaeth yn ofalus, rhagweithiol a all sicrhau pontio llwyddiannus ar unrhyw gam.

Beth ddylai fod mewn ffeil amddiffyn/diogelu plant?

Ffeil amddiffyn plant yw'r cofnod a gedwir gan y DSP o unrhyw bryderon am les plentyn. Dylai'r pryderon hyn fod yn ffeithiol ac nid barn ynghlwm. Efallai mai dim ond un pryder sydd gan y ffeil hon, neu gall fod yn ffeil fawr gyda hanes helaeth. Mae'n gofnod o'r holl bryderon diogelu. Waeth beth fo'i maint, rhaid trosglwyddo'r ffeil ymlaen, yn ei chyfanrwydd, i'r lleoliad addysgol nesaf.

Cyfrifoldeb y DSP yw sicrhau bod y ffeil yn cael ei diweddaru a chronoleg yn cael ei chadw ym mhob achos. Cronoleg yw'r trosolwg byr o bryderon yr ysgol ac yn tynnu

sylw at yr holl ddigwyddiadau arwyddocaol i'r plentyn. Ni ddylai gynnwys manylion, dim ond datganiad byr o un frawddeg o'r hyn sydd wedi digwydd, pwy oedd yn rhan o'r hyn a ddigwyddodd fel canlyniad.

Gall cynnwys y ffeil gynnwys:

- Manylion sylfaenol
- Cronoleg
- Ffurflenni Achos Pryder
- Atgyfeiriadau i IAA/MASH
- Canlyniadau'r atgyfeiriadau a wnaed
- Gwybodaeth am gam-drin domestig (er enghraifft, hysbysiadau'r heddlu)
- Gwybodaeth MARAC
- Cofnodion Cynhadledd Amddiffyn Plant/ cyfraniad ysgol/ cofnodion grŵp craidd
- Unrhyw asesiadau CYPS
- Cofnodion cyfarfodydd aml-asiantaeth.

Os bydd adroddiadau trydydd parti yn cael eu cynnwys, yna dylai perchennog adroddiadau o'r fath fod yn ymwybodol y bydd yn cael eu cynnwys yn y ffeil amddiffyn plant.

Sut i drosglwyddo'r ffeil amddiffyn/diogelu plant

Pan fydd plentyn yn trosglwyddo i ysgol arall, dylai'r DSP roi gwybod i'r ysgol sy'n derbyn o fewn pum diwrnod ysgol bod ffeil amddiffyn/diogelu plant yn bodoli. Dylai'r ysgol sy'n derbyn ofyn i'r ysgol flaenorol yn rheolaidd a oes ffeil amddiffyn/diogelu plant yn bodoli, ar gyfer pob trosglwyddiad. Rhaid i'r ffeil amddiffyn plant wreiddiol gael ei throsglwyddo â llaw neu ei hanfon wedi'i chofnodi os yw mewn papur, ei throsglwyddo'n ddiogel os yw'n defnyddio system ar-lein ac anfon ar wahân i brif ffeil ysgol y plentyn, o fewn pum diwrnod ysgol o'r hysbysiad. Rhaid cymryd gofal i sicrhau bod cyfrinachedd yn cael ei gynnal a bod y broses drosglwyddo mor ddiogel â phosibl. Ni ddylid **byth defnyddio rhieni** fel negeswyr ar gyfer ffeiliau o'r fath.

Unwaith y bydd yr ysgol flaenorol yn cael cadarnhad bod yr ysgol newydd wedi derbyn y ffeil, dylai'r ysgol flaenorol ddileu'r holl gofnodion sy'n ymwneud â'r plentyn a drosglwyddwyd oni bai bod angen cofnodion ar gyfer **ymchwiliad**/achos PARHAUS.

P'un a yw ffeiliau amddiffyn/diogelu plant yn cael eu trosglwyddo â llaw neu eu hanfon wedi'i anfon wedi'i gofnodi, dylai fod tystiolaeth ysgrifenedig o'r trosglwyddiad (fel ffurflen neu slip o bapur wedi'i lofnodi a'i ddyddio gan yr aelod o staff yn yr ysgol sy'n derbyn) dylai'r dderbynneb hon gael ei chadw gan yr ysgol sy'n wreiddiol.

Cofnodion amddiffyn plant electronig

Rhaid i gofnodion electronig gael eu diogelu gan gyfrinair gyda mynediad wedi'i reoli'n llym yn yr un modd â chofnodion papur. Dylent fod yn yr un fformat â chofnodion papur (hynny yw, gyda chronolegau wedi'u cynnal yn dda ac yn y blaen) fel eu bod yn gyfredol os / pan fyddant yn cael eu hargraffu, os oes angen, (er enghraifft, ar gyfer y

llys). Dylid trosglwyddo ffeiliau electronig yn electronig i ysgolion eraill/darparwyr Post 16 dim ond os oes system ddiogel ar waith. Pan fydd y dderbynneb wedi'i dychwelyd i gadarnhau bod y ffeil wedi'i derbyn yn yr ysgol newydd, dylid ei dynnu gan yr ysgol wreiddiol oni bai ei fod yn ofynnol ar gyfer **ymchwiliad/achos** PARHAUS.

Gellir cofnodi cofnodion amddiffyn/diogelu plant hefyd ar System Gwybodaeth Rheoli'r ysgol. Mae gan bob ysgol y gallu i gofnodi a yw plentyn yn destun Cynllun Diogelu Gofal a Chymorth neu os yw'n blentyn sy'n derbyn gofal / profiad o ofal. Gellir storio gwybodaeth ychwanegol ar MIS ond mae'n ofynnol i ysgolion ddefnyddio meddalwedd MIS i'w galluogi i sganio ac atodi dogfennau. Rhaid i ysgolion sicrhau eu bod yn gwneud y wybodaeth hon yn gyfrinachol trwy dicio/cymhwyso'r gosodiadau preifatrwydd priodol. Mae angen cronoleg gyfredol o hyd.

Addysg gartref ddewisol

Os yw'r disgybl yn cael ei dynnu o'r gofrestr i gael ei addysgu gartref yn ddewisol (EHE), am y cyfnod angenrheidiol, rhaid i'r ysgol gadw'r ffeil amddiffyn/diogelu plant. Oni bai bod y plentyn yn trosglwyddo i ysgol arall ac yna byddai'r ffeil hon yn trosglwyddo i'r ysgol newydd yn unol â'r broses a ddisgrifir uchod.

Nid yw EHE ynddo'i hun yn bryder diogelu, fodd bynnag, os oes unrhyw bryderon eraill am blentyn y gall bod yn EHE waethygu, yna gall hyn gyfiawnhau atgyfeiriad diogelu.

Canllaw Ymarfer Cymru Gyfan
Gofal Cymdeithasol Cymru (safeguarding.wales)

Addysg Ddewisol yn y Cartref
Addysg gartref ddewisol | Is-bwnc | LLYW. CYMRU

Plant yn colli addysg

Os yw disgybl sydd â Chofnod Amddiffyn Plant yn gadael yr ysgol heb gyfeiriad anfon ymlaen ac na dderbynnir cyswllt gan ysgol newydd o fewn 10 diwrnod ysgol, dylai'r DSP roi gwybod i'r Uwch Swyddog Lles Addysg ym Merthyr Tudful neu'r Gwasanaeth Presenoldeb a Lles yn Rhondda Cynon Taf neu'r Tîm Ymgysylltu ag Addysg ym Mhen-y-bont ar Ogwr. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau statudol i helpu i atal plant a phobl ifanc rhag colli addysg. Mae'n darparu pecyn cymorth ymarferol i adnabod plant a phobl ifanc sy'n colli addysg.

statutory-guidance-help-prevent-children-young-people-missing-education.pdf (llyw.cymru)

Cadw Dysgwyr yn Ddiogel Pecyn Cymorth Diogelu

Fel **arfer effeithiol,** disgwylir i'r Uwch Berson Dynodedig sicrhau bod yr offeryn archwilio diogelu yn cael ei gwblhau'n barhaus. Mae'r offeryn yn cefnogi lleoliadau addysg i adolygu ei drefniadau diogelu a nodi cryfderau a gwendidau er mwyn sicrhau

eu bod yn arfer eu rhwymedigaethau diogelu cyfreithiol yn unol â'r canllawiau hyn. Mae'r offeryn wedi'i ddatblygu gyda mewnbwn gan Estyn ac mae'n bodloni'r gofynion a ddisgwylir gan Estyn yn ystod yr arolygiad. Fodd bynnag, nid yw wedi'i gynllunio i'w gwblhau at ddibenion arolygu yn unig; dylid defnyddio'r offeryn fel asesiad parhaus o fodloni gofynion cyfreithiol. Efallai y bydd gan bob awdurdod eu hychwanegiadau eu hunain i'r pecyn cymorth gwreiddiol RhCT yn cynnwys rhestr o bolisïau a argymhellir y dylai ysgolion eu cael ar waith.

Cadw dysgwyr yn ddiogel | LLYW. CYMRU

ATODIAD 7

Matrics Hyfforddiant Diogelu

Hyfforddi	Gorfodol?	Ar gyfer pwy	Cyflwyno Hyfforddiant	Amlder
Ymarferwyr Grŵp A	Gorfodol i'r holl staff cyn dechrau'r rôl, neu yn ystod eu sefydlu	Pob aelod o staff	Cyrchwyd ar-lein drwy Grŵp A Diogelu | Gofal Cymdeithasol Cymru Neu hefyd yn gallu cael mynediad at yr e-ddysgu gorfodol o'r fewnrwyd	Bob 3 blynedd oni bai bod yr ymarferydd yn newid grŵp.
Ymarferwyr Grŵp B	Gorfodol – ar gyfer rolau newydd, dylai staff gael hyfforddiant o fewn y cyfnod prawf (chwe mis cyntaf)	Ar gyfer rolau a nodwyd	Mae'r trefniadau hyn yn wahanol rhwng y tri awdurdod lleol. Gellir casglu rhagor o wybodaeth gan yr Arweinydd Diogelu ar gyfer Addysg.	Hyfforddiant gloywi – gorfodol o fewn 3 blynedd i'r dyddiad cychwynnol/adnewyddu
Ymarferwyr Grŵp C	Gorfodol ar gyfer DSP, a'r rhai sydd â chyfrifoldeb diogelu	Arfer Gorau – Cyfrifoldeb y pennaeth i bennu nifer priodol o staff Grŵp C wedi'u	Darperir gan Weithlu Gofal Cymdeithasol Cwm Taf Morgannwg (ysgolion RhCT a Merthyr) neu Dîm Ymgysylltu Addysg BCBC (ysgolion Pen-y-bont ar Ogwr) Oherwydd oedi presennol gyda chyflwyno hyfforddiant Grŵp C, dylai DSPs sy'n agosáu	Hyfforddiant gloywi – gorfodol o fewn 3 blynedd i'r dyddiad cychwynnol/adnewyddu

		hyfforddi yn seiliedig ar faint yr ysgol Argymhellir yn y polisi – o leiaf 2 aelod o staff	at eu pwynt 3 blynedd ers eu hyfforddiant diwethaf (yn ôl pob tebyg yr hen lefel 3) gael mynediad at hyfforddiant Grŵp B fel mesur interim. Unwaith y bydd hyfforddiant Grŵp C yn fyw, dylid blaenoriaethu hwn ar gyfer mynediad a'i archebu cyn gynted â phosibl gan y DSP cyn staff eraill sy'n defnyddio hwn ar gyfer datblygiad proffesiynol.	
Cwrs Atal Ymwybyddiaeth 1	Gorfodol i bob aelod o staff Arfer gorau – wedi'i gwblhau cyn dechrau'r rôl neu yn ystod sefydlu. Hanfodol – wedi'i gwblhau o fewn 4 wythnos i ddechrau	Pob aelod o staff	I gael mynediad i'r cwrs ar-lein defnyddiwch y ddolen hon: **Cwrs dechrau ymwybyddiaeth**	Unwaith
Cwrs gloywi atal i'r rhai sydd wedi cwblhau'r cwrs ymwybyddiaeth 1	Argymhellir ar gyfer pob aelod o staff	Pob aelod o staff	https://www.support-people-susceptible-to-radicalisation.service.gov.uk/portal#refresher-awareness-course	Argymhellir - yn flynyddol (yn dilyn cwrs ymwybyddiaeth 1)

				Gorfodol – bob 2 flynedd (yn dilyn cwrs ymwybyddiaeth 1)
PREVENT Cwrs 2	Dewisol	Argymhellir - Y Person Diogelu Dynodedig a staff eraill sydd wedi'u hyfforddi Grŵp C Arfer Gorau – pob aelod o ysgolion SLT	Hyfforddiant atal dyletswydd: Dysgu sut i gefnogi pobl sy'n agored i radicaleiddio | Hyfforddiant atal dyletswydd (support-people-susceptible-to-radicalisation.service.gov.uk)	
VAWDASV Grŵp 1	Gorfodol	Pob aelod o staff	Cliciwch y ddolen hon: Cwrs: Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol	Gorfodol – bob 3 blynedd
VAWDASV Grŵp 2 Gofyn a Gweithredu	Dewisol	DSP a staff eraill Grŵp C	Ar gael drwy'r uned hyfforddi	Argymhellir – bob 3 blynedd

- Ar ôl cwblhau'r hyfforddiant, dylai staff lawrlwytho'r dystysgrif gwblhau/darparu eu tystysgrif presenoldeb i'r DSP/clerc i'w gofnodi yn yr ysgol

- Gan fod y Safonau Diogelu Cenedlaethol mewn cyfnod cyflwyno, mae hyfforddiant Lefel 1 yn parhau i fod yn ddilys am hyd at 3 blynedd ers y dyddiad cwblhau diwethaf. Felly, dylai'r hyfforddiant Grŵp perthnasol (A neu B) gael ei gwblhau gan yr aelodau staff hynny cyn diwedd y cyfnod o 3 blynedd.
- Yn yr un modd ar gyfer DSPs sydd â hyfforddiant Lefel 3, mae'r hyfforddiant yn parhau i fod yn ddilys am hyd at 3 blynedd ac felly dylai cwblhau cwrs Grŵp C fod cyn diwedd y cyfnod o 3 blynedd. Os nad yw'r hyfforddiant hwn wedi'i gyflwyno mewn pryd ar gyfer y dyddiad gorffen 3 blynedd, gwnewch yn siŵr eich bod yn mynychu hyfforddiant Grŵp B fel interim gyda'r bwriad o archebu ar Grŵp C cyn gynted â phosibl ar ôl ei ryddhau/unwaith y bydd ar gael.
- Os nad ydych yn siŵr pa grŵp y mae aelod o staff yn eistedd ynddo, mae dogfen enghreifftiol ar wahân yn amlinellu rolau a/neu gallwch siarad â'ch Arweinydd Diogelu mewn Addysg a all ddarparu cyngor a chefnogaeth.
- Efallai y bydd staff newydd sy'n ymuno â'r ysgol rhan ffordd drwy'r flwyddyn wedi colli hyfforddiant Grŵp B yn yr ysgol. Dylent archebu hyfforddiant Grŵp B cyn gynted ag y byddai'n ymarferol trwy hyfforddiant yr awdurdod lleol – rhaid i hyn fod o fewn chwe mis cyntaf y rôl.
- Mae hyfforddiant annibynnol ar gyfer SECTION 5 AR GAEL YMA - https://safeguarding.wales/modules/en/section-5/ - Cadeiryddion Llywodraethwyr a/neu dylai'r Llywodraethwr Dynodedig ar gyfer Diogelu gwblhau'r modiwl e-ddysgu hwn. Byddem hefyd yn annog Penaethiaid / DSPs i gwblhau'r e hwnDysgu. Mae'r e-ddysgu hwn yn cwmpasu'r pethau sylfaenol a gellir casglu dealltwriaeth fwy manwl o hyfforddiant sy'n cael ei redeg gan yr awdurdod lleol.